

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



ELAZIĞ-HARPUT MÜZİĞİ'NE KATKILARI İLE
NİHAT KAZAZOĞLU

DANIŞMAN	HAZIRLAYAN
Prof. Dr. Ünal İMİK	Kağan DOĞAN

MALATYA- 2021

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ELAZIĞ-HARPUT MÜZİĞİ'NE KATKILARI İLE
NİHAT KAZAZOĞLU**

**HAZIRLAYAN
KAĞAN DOĞAN**

**DANIŞMAN
PROF. DR. ÜNAL İMİK**

MALATYA 2021

ÖN SÖZ

“Elazığ-Harput Musikisi’ne Katkıları İle Nihat Kazazoğlu” başlıklı yüksek lisans tez çalışmamızda öncelikle; kültürel yapısı, zengin musikisi, geniş folklor alanı ile geçmişten günümüze kadar birçok kesimin ilgisini çeken Harput ve kendine özgü makam yapısı, çalgıları ile Türk Müziği’ne farklı bir zenginlik kazandıran Harput Müziği’ne yer verilmiştir.

Daha sonra; Harput musikişinasları içerisinde, Harput Müziği’nin, otantikliğinin bozulmadan günümüze kadar gelmesine vesile olmuş, yaşayan en önemli kaynağı diyebileceğimiz Nihat Kazazoğlu’nun yaşamı ve sanatçı kişiliği hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Tezimizin oluşumunda desteklerini esirgemeyen Nihat KAZAZOĞLU’ na, tez içerisinde ismi geçen şahıslara, yapmış olduğum çalışmada bilgi ve tecrübeleri ile katkıda bulunan Dr. Öğr. Üyesi Çimen ÖZÇAM’a, yine bu zorlu süreçte her an yanımda olan her zaman destek olan aileme, çalışma sürecinde engin bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, ufkumu açan ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Ünal İMİK’e teşekkür ederim.

Kağan Doğan

ÖZET

Harput; Elazığ tarihinin başladığı, Anadolu'nun birçok medeniyete ev sahipliği yapmış en kadim yerleşim merkezlerinde biridir. Her medeniyetin kültürüyle ayrı ayrı yoğrulan Harput; kültürel yapısı, zengin musikisi, geniş folklor alanı ile geçmişten günümüze kadar birçok kesimin ilgisini çekmiş ve beğenisini kazanmıştır. Harput Müziği; kendine özgü makam yapısı, çalgıları, icra düzeni ile Türk Müziği'ne farklı bir zenginlik kazandırmıştır. Bu kültür mirasının; korunması, tanıtılması, gelecek nesillere aktarılmasında önemli musikişinasların etkisi olmuştur. Çalışmamıza konu olan Nihat Kazazoğlu'da; Harput musikişinasları içerisinde, yöre kültürüne hizmetleri, yaşamı, yaptığı çalışmaları ile çok önemli bir yere sahiptir. Harput Müziği'nin, otantikliğinin bozulmadan günümüze kadar gelmesine vesile olmuş, yaşayan en önemli kaynakların başında gelmektedir.

Bu araştırma, durum tespiti yapmaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini Nihat Kazazoğlu'nun sanatçı kişiliği, yaşamı ve Elazığ Harput müzik kültürüne katkıları, örneklemini ise konuya yönelik elde edilen ve ulaşılabilen veriler oluşturmaktadır. Araştırma, Nihat Kazazoğlu'nun ulaşılabilen çalışmaları ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin bir bölümü kolay ifade edilmesini sağlamak amacıyla çeşitli görsel öğelere dönüştürülmüştür.

Araştırma sonuçlarından bazılarına değinilecek olursa, Nihat Kazazoğlu'nun muhterem kişiliği ile örnek bir musikişinas olduğu, Elazığ Harput müzik kültüründe icracı, kaynak kişi ve derlemeci özellikleri ile büyük katkılar sağladığı, yörenin müziksel gelişiminde önemli rol oynadığı düşünülen müzik kurum ve kuruluşlarının gelişmesinde çeşitli görevler aldığı ve yöredeki müzisyenlerin yetişmesinde büyük çabalar sarf ederek öncü rol oynadığı ilk aklımıza gelenlerden bazıları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Müziği, Elazığ-Harput Müzik Kültürü, Nihat Kazazoğlu, Musikişinas.

ABSTRACT

Harput is one of the oldest residential areas where the history of Elazığ started, which hosted many civilizations in Anatolia. Integrated with the culture of each civilization separately, Harput has drawn the attention and favored by a great number of people from past to present with its cultural structure, rich music, broad folklore. Harput Music has added a different richness to Turkish Music with its unique mode, instruments and performance. Important music lovers have had an impact on the preservation, promotion and transmission of this cultural heritage to future generations. Nihat Kazazoğlu, subjected in this study, has a very important place among Harput music lovers with his services for regional culture, life and works. He is considered one of the leading figures who enabled the Harput music to survive until today by keeping its authenticity.

This research is a descriptive study aiming to determine a case. While the population of this study consisted of Nihat Kazazoğlu's artistic personality, life and contributions to Elazığ Harput music culture, the sample included the data obtained and accessed on the subject. The study was limited with the works of Nihat Kazazoğlu that were accessed. Some of the data obtained during the research process were transformed into various visual elements in order to provide easy expression.

To state some of the research conclusions, some of these that come to our minds are Nihat Kazazoğlu's honourable personality, his being a model music lover, his great contributions to Elazığ Harput music culture as a performer, source person and compiler, his various roles in the development of music institutions and organizations considered to have an important role in the development of region's music and his leading role in the growing of regional musicians.

Keywords: Turkish Music, Elazığ-Harput Music Culture, Nihat Kazazoğlu, Music Lover.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
RESİMLER LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ	x
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	2
1.3. Alt Problemler	2
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi	3
BÖLÜM II	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER	4
2.1. Elazığ-Harput Yöresinin Genel Özellikleri	4
2.1.1. Coğrafi Özellikleri	4
2.1.2. Tarihî Özellikleri	6
2.2. Elazığ-Harput Musiki Kültürü	12
2.2.1. Elazığ (Harput) Musikisi'nin Kökeni ve Türk Müziği İçerisindeki Yeri	14
2.2.2. Elazığ (Harput) Musikisinde Kullanılan Çalgılar	17
2.2.3. Elazığ (Harput) Musikisinde Makam ve Makam Dizisi Hususiyetleri	18
2.2.4. Elazığ (Harput) Musikisi'nde Usuller	22

2.3. Yaşamı ve Sanatçı Kişiliğiyle Nihat Kazazoğlu	24
2.3.1. Çocukluk Yılları.....	24
2.3.2. Eğitim Hayatı	25
2.3.3. Aile Hayatı	26
2.3.4. Sanatçı Kişiliği ve Musikişinaslığı	26
2.3.5. Müzik Alanındaki Çalışmaları	28
2.3.6. Tanıyanların Gözünden Nihat Kazazoğlu.....	32
BÖLÜM III	45
3.YÖNTEM	45
3.1 Araştırmanın Modeli	45
3.2. Evren ve Örneklem	45
3.3. Sınırlılıklar	45
3.4. Sayıtlar	45
3.5. Verilerin Toplanması	45
BÖLÜM IV	47
4. BULGULAR ve YORUM	47
4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	47
4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	49
4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	53
4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	54
4.5.Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	57
BÖLÜM V	60
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
5.1. Sonuçlar	60
5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	60
5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	60

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	61
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	61
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	61
5.2. Öneriler	62
KAYNAKLAR	64
EKLER.....	66



TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Elazığ-Harput Havaları Kitabındaki Eserler	57
Tablo 2: Notalarla Harput Nağmeleri Kitabındaki eserler.....	58
Tablo 3: Hikâyeleri ve Makamlarıyla Harput Musikisi Kitabındaki Eser.....	58
Tablo 4: Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları Müzikleri Kitabındaki Eserler	59



RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Nihat Kazazoğlu	24
Resim 2: Kağan Doğan ve Nihat Kazazoğlu	28
Resim 3: Musiki Cemiyeti Yılları	29
Resim 4: Nihat Kazazoğlu, Şener Bulut ve Süleyman Demirel	31
Resim 5: Nihat Kazazoğlu Eğitimcilik Dönemleri	33
Resim 6: Nihat Kazazoğlu ve Halk Oyunları Ekibi	34
Resim 7: Kenan Çimtay ve Nihat Kazazoğlu	38
Resim 8: İrşat Kazazoğlu ve Nihat Kazazoğlu	40
Resim 9: Yurt Dışı Konserlerinden	48
Resim 10: Üsküdar Musiki Cemiyeti Ziyareti	49
Resim 11 : Lokman Tasalı ve Nihat Kazazoğlu	50
Resim 12: Nihat Kazazoğlu ve Musiki Cemiyeti	51
Resim 13: Elazığ Musiki Cemiyeti	54
Resim 14: TRT Yöre Derleme Çalışmaları	55
Resim 15: Kültür Sanat Buluşmaları	56

EKLER LİSTESİ

EK 1	66
EK 2	68
EK 3	69
EK 4	70
EK 5	71
EK 6	73
EK 7	75
EK 8	76
EK 9	77
EK 10	78
EK 11	80
EK 12	82
EK 13	84
EK 14	86
EK 16	90
EK 17	91
EK 18	92
EK 19	93
EK 20	94
EK 21	95
EK 22	97
EK 23	100
EK 24	101
EK 25	102
EK 26	103

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Türkler çok geniş bir coğrafyada yüzyıllar boyu hüküm sürmüşlerdir. Bu coğrafyada yaşayan insanların birbirlerinden etkilenmesi sonucu kültürel alanda gelişmeler, zenginleşmeler ve kültürel farklılaşmalar yaşanmıştır. Bu değişimleri kültür alanının en önemli parçası olan musikide de görmek mümkündür. Geçmiş yıllardan günümüze kadar olan süreçte göçler, kahramanlıklar, savaşlar, sevinçler, sevdalar, ayrılıklar gibi birçok tema musikiye konu olmuştur.

Köklü bir tarihe sahip olan Harput bölgesi (Elazığ), Anadolu'da Osmanlı devletinden önce birçok beyliğe merkezlik yapmıştır. Yüzyıllar boyu yapılan müzikte harmanlanarak, zaman zaman da değişikliğe uğrayarak günümüze kadar ulaşmıştır. Türk Sanat Müziği ile Türk Halk Müziği çeşnisi ile kendine özgü bir musiki edinmiş Harput; yörede söylenen türküler, gazeller, divanlar, müstezatlar, hoyratlar, şıkıltım havaları ve ağır türküleriyle geçmişte olduğu gibi günümüzde de özgün bir yapıdadır.

Türk Müziğinin önemli özelliklerinden olan usta çırak ilişkisi Elazığ (Harput) Musikisinin de temelinde vardır. Türk Musikisi içerisinde özel bir yer edinmiş Elazığ (Harput) musikisi çok önemli sanatçılar, ustalar ve musikişinaslar yetiştirmiştir. Bunlardan biri de Nihat Kazazoğlu'dur. Nihat Kazazoğlu da özellikle kulaktan kulağa dilden dile meşkler ederek aktarıcı bir kimlik ile birçok sanatçının yetişmesine katkı sağlamıştır. Bu bakımdan önemli bir şahsiyet olan Kazazoğlu; Elazığ (Harput) musikisine büyük hizmetlerde bulunmuş, musikinin gelişmesinde, musiki kurumlarının kurulmasında katkılar sağlamış ender kişilerdendir. Nihat Kazazoğlu hakkında kaynaklarda çok fazla bilgiye rastlanmamaktadır, sadece yerel kaynaklarda ismi zikredilmektedir. Yaşamı, sanatçı kişiliği, musikişinaslığı hakkında bilgiye pek yer verilmemiştir.

Bu sebeple çalışmamızda; Nihat Kazazoğlu'nun hayatı ve musikişinaslığı hakkında bilgi verilerek tanıtılması ile birlikte yöre müziğine katkıları, çalışmalarının gün yüzüne çıkarılması ve günümüze aktarılması amaçlanmıştır. Ömrünü Harput

musikisine adanmış bir şahsiyet olarak yaptığı bütün çalışmaların incelenmesinin önem arz ettiği düşünülmüştür.

1.1. Problem Durumu

Elazığ yöresi; kendine has karakteristik müzikal unsurları bünyesinde barındırması, ayrıca ulusal ölçekte belleklere yerleşmiş nitelikli bir repertuvara sahip olması açısından Türk Halk Müziğinde önemli bir değere sahiptir.

Yörede, geçmişten-günümüze çok önemli musikişinaslar yetişmiş ve Elazığ (Harput) müzik kültürünün gelişimine ayrıca gelecek kuşaklara aktarılmasına önemli katkılar sağlamışlardır. Bazı şahsiyetler ise yörenin müzikal kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında adeta bir köprü görevi üstlenmiştir. Yörede yetişen önemli musikişinaslardan biri de; Nihat KAZAZOĞLU' dur.

Araştırmada; Nihat KAZAZOĞLU'nun, Elazığ (Harput) müzik kültürüne katkıları ve sanatsal açıdan öne çıkan önemli temel dinamiklerin tespit/tasnif edilerek gelecek kuşaklara aktarılmasına odaklanılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmamızın problem cümlesi “Nihat Kazazoğlu'nun Elazığ (Harput) müzik kültürüne katkıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

- Nihat Kazazoğlu'nun Elazığ musiki kurumlarının kurulmasına ve gelişimine katkıları nelerdir?
- Nihat Kazazoğlu'nun etkilendiği ve etkilediği kişiler kimlerdir?
- Nihat Kazazoğlu'nun Elazığ (Harput) müzik kültürü içerisindeki yeri nedir?
- Nihat Kazazoğlu'nun diğer kültürel ve sanatsal faaliyetleri nelerdir?
- Nihat Kazazoğlu'nun kaynak kişi olarak katkı sağladığı eserler hangileridir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, Nihat Kazazoğlu'nun Elazığ (Harput) müzik kültürüne katkılarının çok yönlü olarak incelenmesi ve çeşitli detaylarla ortaya konulması amaçlanmaktadır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, Nihat Kazazoğlu'nun Elazığ (Harput) müzik kültürüne katkılarının araştırılması ve çeşitli detaylarla ortaya konulması bakımından önemli olduğu düşünölmektedir. Bu araştırmanın, ayrıca yörenin müzik kültürünün korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlaması bakımından da oldukça önemli olduğu düşünölmektedir.



BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

Araştırmanın bu bölümünde, Elazığ (Harput) Musikisi'nin genel özellikleri ve Nihat Kazazoğlu'nun yaşamı ve sanatçı kişiliğine yönelik bilgiler verilmektedir.

2.1. Elazığ-Harput Yöresinin Genel Özellikleri

Elazığ şehrinin bir mahallesi olan Harput; Elazığ tarihinin başladığı, birçok medeniyetin yaşadığı, eski çağlara kadar uzanan köklü bir tarihe sahiptir. Birçok ilin, yerleşimin, yörenin yönetilmesini sağlayan gerek askerî, siyasî, ticarî gerekse kültür merkezi olmuştur. Bulunduğu konumdan dolayı tarih boyunca birçok millet ve devlet tarafından el değiştiren Harput, bu değişimden dolayı zengin bir kültür harmanıya varlığını sürdürmüştür. Kültür zenginliği açısından ülkemizde farklı bir yere sahip olan Harput, müzikal çeşitliliği ve folklorik özellikleri ile de ön plandadır. Değişen zaman şartlarından ötürü Harput'ta yaşayan halkın, kentin düz ovasının güney kısmında Mezire diye anılan alana yerleşmeye başlamasıyla şu anki Elazığ şehrinin temelleri atılmıştır. Harput ise tarihî bir yer olarak daima yerini korumaktadır. Günümüzde yapılan arkeolojik kazılar, yeni yerleşimler sonucunda Harput'un bilinmeyen birçok tarihi özelliği keşfedilerek turizme kazandırılması yönünde çalışmalar devam etmektedir.

2.1.1. Coğrafi Özellikleri

Harput; Doğu Anadolu Bölgesi'nin güneybatısında, Yukarı Fırat bölümünde yer alan, Murat Vadisi'nin aşağı kısımlarında Uluova diye adlandırılan bölümün batısında, şu anki Elazığ ilinin 5 km kuzeyinde yer alan kayalıklar üzerine kurulmuştur. Kurulduğu bölge, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Kayalıklar üzerine kurulmuş olması, hem yaşayan halkı düşmandan korumuş hem de yaşamlarını daha rahat bir şekilde devam ettirebilmelerini sağlayan uygun şartlar sağlanmıştır. Elazığ ili; doğuda Bingöl, kuzeyde Tunceli, batıda Malatya, güneyde ise Diyarbakır illeri ile komşudur. Toros Sıradağları kuşağında yer alan Elazığ ili, diğer Doğu Anadolu illerine göre yükseltisi daha az olan ova görünümündedir. Ortalama yükselti, yaklaşık olarak 1300-1400 metrelik mesafeye sahiptir (Elazığ İl Yıllığı, 1998:19).

Tektonik bir alanda yer alan Elazığ, doğu ve güneyden Güneydoğu Torosların batı uzantılarıyla, kuzeybatıdan ise Keban Baraj Gölü ile çevrili bulunmaktadır. Bölgenin sulak olması, tarihsel süreçte önemli bir konum olmasında etkili olmuştur.

Harput, uzun yıllar bir şehir merkeziyken halkın Mezire denilen bölgeye taşınmasıyla birlikte, konum olarak bu bölge Elazığ ilinin yerleşim merkezi hâline gelmiştir. Ova diye adlandırılan bölüm yani şu anki Elazığ'ın kurulduğu alan Keban, Ağın, Maden, Sivrice, Alacakaya, Arıcak, Karakoçan, Kovancılar, Palu, Baskil ve Merkez olmak üzere 11 ilçe, 14 bucak, 547 köy ve 700 mezradan oluşan bir yer hâline gelmiştir (Elazığ Valiliği, 2001:1).

Toros Sıradağ kuşağı içerisinde yer alan Elazığ ilinin en yüksek noktası, ilin batısında yer alan Hasan Dağları (2118 metre) dır. Güneyinde; Bulutlu Dağı (2004 metre), Karga Dağı (1925 metre), Kamışlık Dağı (2016 metre) ve Meryem Dağı (1490 metre) yer alır. Elazığ'ın kuzeyinde yeniden yükselen dağlar Beydoğmuş yöresinde 1724 metreye çıkarak, Keban Barajı çöküntü alanına dek sürer. Doğu Torosların güney, kuzey ve batı doğrultusunda uzanan çöküntü oluklarında Hazar Baba Dağları yer almaktadır. Ayrıca Hazar Gölü'nün kuzeyinde Master Dağı (2137 metre) ve bu sıradağların en yüksek olan Hazar Baba (2374 metre) dağı yer alır. Harput ise Aslan Dağı (2190 metre) üzerinde bulunmaktadır. Dağ sıraları boyunca verimli ovalar, ırmaklar yer almaktadır (Ekici, Sakarya Üniversitesi, 2000:16).

Elazığ, akarsu havzası açısından, Fırat Havzası içerisinde yer almaktadır. Basra Körfezinin bir parçası olan Fırat Irmağı, iki ana koldan oluşur. Bunlar, Karasu ve Murat nehirleridir. Elazığ-Malatya il sınırını oluşturacak şekilde akan Fırat Nehri, bir yay çizerek Elâzığ-Diyarbakır sınırına kadar gider. Uzunluğu 2800 kilometredir. Türkiye'nin önemli barajlarından olan Keban Barajı, Fırat Nehri üzerinde yer almaktadır.

İl alanı, daha çok dağlar ve platolarla kaplı olup, büyük bir çoğunluğunu platolar oluşturmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı yerler, ilin daha doğusunda olan Bingöl il sınırına yakın Gökdere ve Akdağ civarındır. İlin güneydoğusunda yer alan; derinliği 200-250 metre arasında değişen, yüzölçümü 82 kilometre kareyi bulan Hazar Gölü, il merkezine 25 km. uzaklıktadır. Turistik açıdan güzel bir görseelliğe sahip olan gölden ekonomik olarak da yararlanılmaktadır.

Karasal bir iklime sahip olan Elazığ Akdeniz iklimi ile arasında bir geçiş iklimi özelliği göstermekte olup ekonomik ve sosyal etkinlikler için elverişli bir iklim olarak değeriendirilebilir. Topraklarının %50'si ayır, %28'i mera, %12'si tarım arazisi ve %10'u baraj ve göllerle kaplı olan ilin %87'si sulanabilir arazidir. Şehrin etrafındaki barajların etkisiyle, eski dönemlere göre ılıman iklimin hüküm sürmeye başladığı görülmektedir (Elazığ Valiliği, 2001:17).

2.1.2. Tarihî Özellikleri

Harput adı, Har-(taş, kaya) ve put (berd), (kale) hecelerinin birleşmesinden oluşmuştur. Günümüz Türkçesinde de taş, kale anlamına gelmektedir. Yaklaşık 4000 yıllık bir tarihe sahip olan Harput, yerleşim yerinin aşağı doğru kaymasıyla Yukarı Şehir olarak da adlandırılmaktadır.

Elazığ, Harput kalesinin bulunduğu tepenin altındaki dağ eteklerinin yamacından itibaren başlayan “Mezire” adıyla bilinen bölgede kurulmuştur. Tarihi bir şehir olan Harput'un devamı niteliğinde olan Elazığ ili, Harput ile birlikte tasavvur edilmektedir. Harput yöresi, Anadolu'nun en eski yerleşim birimlerinden biridir. Yerleşme tarih öncesi dönemlere kadar uzanır. Nitekim ilin Fırat ırmağının çizdiği büyük yay içinde, sulak ve verimli bir ova üzerinde bulunması, doğal kaya sığınakları, kara ve su hayvanlarının bolluğu nedeniyle yöre, Paleolitik (Yontma Taş Devri M.Ö.10.000) dönemden beri yerleşme alanıdır (Elazığ il Yıllığı, 1998:31).

Hem stratejik konumu hem de coğrafyasının elverişliliği sonucu birçok medeniyetin uğradığı ve bir çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Harput, Türklerden önce Hurriler, Hititler, Asurlar, Urartular, Medler, Persler, Sasaniler, Selefiksler, Romalılar, Araplar ve Bizanslılar; Türklerin gelişinden sonra ise Selçuklular, İlhanlılar, Karakoyunlular, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular, Şah İsmail Safevi ve Osmanlı devletinin hâkimiyeti altında bulunmuştur. Türk İslam kültürünün etkisiyle Harput yerleşimi ve kültürel yapısı çok farklı bir boyut kazanmıştır.

Bölgede birçok medeniyetin yaşamasından dolayı her devlet, her millet kendi kültüründen, inançlarından birçok farklı izler bırakmış, dolayısıyla Harput kültürünü musiki ve edebî yönden etkilemiştir. Tarihin en eski devirlerinden beri bir yerleşim

merkezi olma özelliği ile Türklerden önce ve Türklerden sonra olmak üzere iki adımda incelenmesi daha faydalı olacaktır.

Türklerden önce Harput: Yöre tarihinde birçok tarihi araştırma yapılmıştır. Bunlardan bazıları da, eski eserleri kurtarma projeleri çerçevesinde, Keban ve Malatya arasında kalan Karakaya Barajı dolayları ile Baskil yöresindedir. İmikuşağı kazı merkezinde ortaya çıkmıştır.

Elazığ ve yöresinin yazılı tarihine gelince de bunların Hitit tabletlerindeki bilgilerle açıklandığı görülmektedir. MÖ 2000’lerde yörenin “İşuva” adıyla anıldığı belirlenmiştir. İşuva, I.Şuppiluliuma (MÖ 1375-1335) döneminde Hitit egemenliği altına girmiştir.

MÖ 9. asırdan sonra merkezleri Tuşpa (Van) olan Urartular bölgeyi işgal etmişlerdir, en büyük özellikleri çivi yazısı kullanmalarıdır. Madencilikte de ileriye gitmiş olan Urartuların bir diğer özellikleri de kayalar üzerine oyuklarla inşalar yapmaları, tüneller açmaları, su kanalları ortaya çıkarmalarıdır. Günümüze kadar halen varlığını koruyan Harput Kalesi Urartular döneminden kalmıştır. Bu bilgiler Harput tarihinin en az 3000 yıla kadar dayandığının bir nevi ispatı olmuştur. Günümüzde sonu, şehir manasına gelen “gert” hecesi ile biten yerleşim yeri isimleri de Urartular’dan kalmıştır. Harput dolaylarındaki Mazgirt, Vazgirt gibi yer isimleri birkaç örneğidir (Ardıçoğlu,1964:7-8).

Bölgeye yapılan; İskit, Asur akımlarından sonra, Med egemenliği hüküm sürmüştür. Fakat bu hâkimiyet uzun ömürlü olmamıştır. Medlerin uzun sürmeyen hâkimiyeti neticesinde, MÖ 6. yüzyılın sonunda Pers hakimiyetine girmiş olan Harput, MÖ 334’de Pers İmparatorluğu’nun sona ermesi ile Hellenistik dönemi yaşamıştır. Bu dönemde Harput’un Sophene Krallığı olarak adlandırıldığı görülmektedir.¹

Yunanlılar ve Romalılar bölgeye “Sophene” adını vermişlerdir. Bu ismin verilmesinde, Urartuların da etkisi görülmektedir.

MÖ 3.yüzyıldan itibaren Harput Roma İmparatorluğu’nun hâkimiyetine girmiştir. 395’te Büyük Roma İmparatorluğu’nun ikiye bölünmesinden sonra Sasani ve Bizans mücadeleleri olmuştur. 562 yılında yapılan barış ile Fırat Irmağı’nın sınırı

¹ (<https://elazig.ktb.gov.tr/TR-58505/tarihce.html> (10.12.2020)).

çizilerek; Fırat'ın batısı Bizans'ta, doğusu ise Harput ve Sasanilerde kalmıştır. Sasani ve Bizanslılar arasında kalan bölge birçok değişikliğe uğramıştır. Fakat bunda Bizans egemenliğinin daha ağır bastığı görülmüştür. Hazreti Ömer döneminde İslam orduları önderini yapan akımlar başlamıştır. Yapılan savaşlarda sınır bölgesi olarak arada kalan Elazığ bölgesi 7.yüzyılın ortalarından başlayarak bu kez de Bizans ile Araplar arasındaki savaşlara sahne olmuştur. Savaş dönemlerinde Harput bir dönem üs bölgesi olarak kullanılmıştır. Bizanslar üzerine birçok akım yapılmıştır. Savaş mücahitlerinden Ankuzu Baba, o dönemin önemli şahsiyetlerindendir. Günümüzde Harput'ta türbesi bulunmaktadır (Öztürk, 2008:5).

10.yüzyılda Abbasi egemenliği altında bulunan bölge, daha sonra tekrar Bizans hâkimiyeti altına girmiştir. Bizans'ın İslam âlemine karşı giriştiği seferlerde Harput ve yöresi daima ilk hedefler arasında olmuştur. Nitekim bu dönemde, Bizanslılar Harput'u ele geçirmişler ve burada bir vilayet teşkilatı kurarak kaleleri tahkim etmişlerdir. Harput'ta Bizans hakimiyeti aşağı yukarı 11.yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir .²

Harput Bölgesine Türklerin Gelişi: Türklerin Anadolu'ya açılan kapısı olan Malazgirt muharebesinden önce Azerbaycan, Ahlat, Halep gibi bölgelerde Türklere ait birçok karargâh kurulmuştur. Anadolu'nun her bölgesine akınlar yapılırken Harput'ta bu hedeflerden biri olmuştur. Büyük Selçuklu Devleti'nin Anadolu'da hâkimiyet kurması üzerine, Anadolu'nun ve Harput'un Türk yurdu haline gelmesini sağlayan 26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi sonrasında, Emir Çubuk komutasındaki Türkler bölgeye geldikleri sırada, Harput dolaylarında Bizans devletinin komutanı Philateros Brakhamios isimli bir Ermeni lideri bölgede hâkimiyet kurmuştur. Türkmen Beyi Emir Çubuk ile mücadelesini kaybeden Ermeni komutanı, bölgeden geri çekilmek zorunda kalmıştır.

Emir Çubuk'un bölgede Çubukoğulları beyliğini kurması, Harput ve çevresinin Türkleşmesi'nde ilk adımlardan biri olmuştur. Türk hükümdarları Anadolu'ya yerleştikten sonra konaklamayı Harput Kalesi'nde yapmışlardır. Kale etrafı yavaş yavaş şehir olmaya başlamış ve Harput'ta bir yerleşim alanı görünümü oluşmuştur. Bu şehir hissiyatı, Türklerle başlamıştır (Ardıçoğlu,1964:35).

² <https://elazig.ktb.gov.tr/TR-58505/tarihce.html> (10.12.2020).

Çubukoğulları Beyliği bölgede fazla uzun ömürlü olamamıştır. Emir Çubuk'un oğlu Mehmet Bey 1106-1107 yılları arasında hükümdarlığını devam ettirmiştir. Daha sonra Artukoğulları'nın hâkimiyeti görülmektedir. 12. asırda başlayan devir 1234 yılına kadar bir asırdan daha fazla sürmüştür. Artukoğlu Belek Gazi tarafından Çubukoğulları Beyliği'ne son verilmiştir. Diyarbakır, Hasankeyf ve Mardin de beylik kuran Artukoğulları, 1115 yılında Harput'u hâkimiyet altına almışlardır. Harput'ta önemli bir komutan olan Belek Gazi, haçlılara karşı birçok savaş kazanmıştır. Bu zaferler sonrasında Belek Gazi unvanını almıştır. Haçlılar tarafından zulme uğrayan Müslümanlara yardım etmiş olup isminden epeyce söz ettirmiştir. 1124 yılında Menbiç Kalesi'nin önünde ordusunu teftiş ederken, kaleden atılan bir okla şehit olan Belek Gazi'den sonra Hısnıkeyfa'da hüküm süren Artuklu Hükümdarı Davud, daha sonra Fahreddin Karaaslan ve sonrasında da Fahreddin Karaaslan'ın oğlu Nureddin Mehmed 1185 yılına kadar Harput'ta hüküm sürmüşlerdir.

Osmanlı Devleti gibi Kayı Boyu'ndan gelen Artukoğulları'nın, Harput'ta günümüze kadar ulaşan birçok eseri vardır. Bunlardan en önemlisi Ulu Camii ve Alacalı Mescit'tir. Selçuklular ve Moğollar arasında gerçekleşen Köseadağ Savaşı'nın sonucunda, Selçuklu Devleti'nin Savaşı kaybetmesi ile Anadolu'da ve Harput çevresinde Moğol hâkimiyeti başlamıştır. Bölgenin, Harizm sultanı tarafından geçici bir süre işgale uğramasına, 1234 yılında, I. Alaaddin Keykubad tarafından son verilmiş, Harput'ta bu tarihten sonra Selçuklu Devleti'nin hâkimiyeti başlamıştır. O döneme ait eserlerin çoğu günümüze kadar ulaşamamış olsa da, Arap Baba Mescidi ve Türbesi o döneme ait önemli mekânlardandır (Ekici, 2000:11).

Selçuklu hâkimiyetinde iken, bölge subaşı tarafından yönetilmekteydi. Moğol akımlarının başlamasından sonra, Selçuklu devleti güç kaybederek yıkılma sürecine girmiştir. Bu arada Harput, İran'daki İlhanî devletinin sınırları içerisinde kalmıştır. Harput ve çevresi İlhaniler'den sonra Karakoyunlular'a bağlanmış daha sonra da Dulkadiroğulları idaresine girmiştir. Harput ve çevresi, 14. yüzyıl ortalarında, bir süre devletler arasında mücadele konusu olmuştur. Dulkadiroğulları Devleti; Harput, Malatya, Elbistan ve Maraş illeri çevresinde güçlenmeye başlamıştır. Dulkadiroğlu Halil Bey'in ölümü ile devlet yönetimi de sona ermiştir. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan tarafından ele geçirilen Harput bölgesi, Akkoyunlular Devleti idaresine girmiş olup, bu süreçte kültür ve sanat gelişimi anlamında epeyce yol katedilmiştir. Yaklaşık

40 yıl hüküm süren Akkoyunlular ilk olarak para bastırmış, birçok din adamı, bilim adamı ve sanatkâr yetiştirmişlerdir. Halen günümüzde varlığını sürdüren en önemli eserlerden biri olan Sare(Saray) Hatun Camisi de bu dönemde yapılan önemli eserlerdendir.

1507 yılında, Safeviler tarafından, Şah İsmail önderliğinde Akkoyunlu Devleti'ne son verilmiştir. Safeviler'in himayesine girdikten sonra, 1515 yılına kadar 8 yıl Safeviler'in elinde kalan Harput, Çaldıran Muharebesi'nden sonra Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlı Ordusu tarafından fethedilmiştir (Ardıçoğlu, 1964:74-75).

“Arkasından şehir, aynı adla kurularak, Diyarbekir eyaletine bağlanan sancak merkezi ve sancağın ilk tahriri 1518 Eylül'ünde tamamlandı. Bu tahrirre göre Harput, on üç mahalleden meydana geliyordu ve bunların dokuzunda Müslüman, dördünde gayri Müslim halk oturuyordu. 1523'te Müslümanlar'ın mahalle sayısı on dörde çıkarken gayri Müslimlerin değişmedi.1566'da biri hariç 1523'teki mahalleler aynı kaldı. Şehrin girişinden başlayarak kalenin önüne kadar inen caddenin iki yanında yer alan Müslüman mahallelerinden en kalabalık olanları 1523-1566 tahrirlerine göre Molla Seyyid Ahmed, Cami-i Kebir, Arslaniye Mescidi ve Müderris Mescidi idi. Nispeten yoğun bir yerleşmenin görüldüğü gayri Müslim mahallelerinin en kalabalıkları ise şehrin Elazığ'a bakan batı tarafındaki Gürcü Bey ile doğu yamaçlarındaki Norsis Mahalleleri'ydi. Şehrin 1518'de, 6.000 olan nüfusu giderek artmış ve bu rakam 1523'te 8.300'ü, 1566'da 13.400'ü geçmişti. 1516-1566 yıllarında toplam nüfusun %54-62'sini Müslümanlar, %38-46'sını gayri müslimler teşkil etmekteydi.”³

17. yüzyıla kadar Harput nüfusu sürekli artmıştır. Celali isyanları sırasında tahribata uğrayan Harput, 1605 yılında Taval Mehmet' in bölgeyi Karakaş Ahmed' den koruması çabaları başlamıştır. Surların korunması ve tamirinde kullanması için evler tahribata uğramıştır. Dolayısıyla bu dönemde insanlar bölgeyi terk etmiş, ağırlaşan vergiler sebebiyle de nüfus azalmıştır.

“17.yüzyılın başlarında buraya uğrayan Polonyalı Simeon şehirde sadece 100 hane kadar Ermeni olduğunu kaydeder. Yine bu yüzyılın ortalarına ait bir avarız tahrir defterine göre şehirde nüfusun 4-5000 dolayına düştüğü anlaşılmaktadır. Evliya Çelebi

³ <https://elazig.ktb.gov.tr/TR-58505/tarihce.html> (10.12.2020).

ise hisar içinde 1000 kadar toprak örtülü ev ile eski bir caminin bulunduğunu ve dış surların harap durumda olduğunu belirtmektedir. XIX. yüzyılda şehrin önemi biraz daha arttı ve nüfusu fazlalaştı; burayı ziyaret eden batılı seyyahlar yüzyılın ikinci yarısında nüfusun 25.000'i aştığını belirtirler. V. Cuinet, XIX. yüzyılın sonlarına doğru Harput'ta 12.600 Müslüman, 4850 Gregoryen, 1845 Protestan, 252 Katolik ve 453 Ortodoks'un yaşadığını: Şemseddin Sami ise 2670 ev, 843 dükkan, on cami, on medrese, sekiz kütüphane, sekiz kilise, on iki han ve doksan hamamın olduğunu kaydeder. Osmanlı hakimiyeti döneminde Harput, Basra ve Bağdat'tan Diyarbakir'e gelip Malatya ve Sivas istikametinde devam eden ticaret yolunun üzerinde bulunuyordu. Bu yol aynı zamanda askeri amaçlarla da kullanılıyor, ayrıca bir yol da Bingöl ve Muş üzerinden Van'a ulaşıyordu. Bu kervan yolları Harput için önemli gelir kaynağı durumundaydı. 16. ve 17. yüzyıllarda gelip geçen ticaret mallarından alınan vergiler mühim bir meblağ teşkil ediyordu. Harput aynı zamanda çevresinin sanayi merkezi durumunda idi. Dericilik, demircilik ve bakırcılık çok gelişmişti. Sadece çeşitli kumaşların renklendirilip desen verildiği boyahanenin geliri 1518'de 44.000, 1523'te 62.000, 1566'da 122.000 akçe idi. 17.yüzyıl ortalarında Evliya Çelebi Harput'ta 600'den fazla dükkân bulunduğunu kaydetmektedir”⁴

Osmanlı devletinin son yıllarında batılılar, Harput'a büyük bir önem vermişlerdir. 19. yüzyılda Harput'ta; Amerikan, Alman, Fransız kolejleri kurularak yeni bir yaşam şeklinin temellerini atmışlardır. İlk olarak 1956 yılında Amerikalıların gelmesiyle birlikte, Ermenilerin fazla oldukları mahallelerde birkaç bina satın alarak işe başlamışlardı. Bu mahallelerden bir tanesi de Şehroz Mahallesi'dir. Amaçları uğruna bütün fedakârlıkları göze alan ve ciddi çalışmalar yapan Ermeniler, 1876 yılında büyük bir Protestan mektebi kurmuşlardır. Mr. Barnum zamanında mektep ilerlemiş ve genişlemiştir. Mektep çevresinde eski evler satın alınmış ve yenilenme suretiyle buralara yerleşmişlerdir.

Yaptıkları ağaçlandırma ve yeni muntazam binalarla, görsel bir güzellik kazandırmanın ardından Muallim Mektebi ve Fırat Kolejini kurmuşlardır. Mr.Barnum, bu okullarda; zeki, çalışkan Hristiyan liderler yetiştirmek amacıyla çalışmalarda bulunmuş, çoğu Protestan olan Süryani ve Ermeni öğrenciler yetiştirmişlerdir.

⁴ <https://elazig.ktb.gov.tr/TR-58505/tarihce.html> (10.12.2020)

Ermenilerin büyük bir çoğunluğunu mektebe kazandıran Barnum ve diğer Ermeni yöneticiler, Müslümanlarla ilişkilerini sıkı tutmuş ve Türk dostu olarak kendilerini sevdirmişlerdir.

Amerikalılardan sonra Harput'a; Fransızlar, onlardan sonra ise Almanlar gelmişlerdir. Her gelen millet, okullarda kendi dillerinde eğitim vermiş olup Fransızlar Katolikliğin yanı sıra kültür, sanat, spor, modern yerleşme, köşkler, müzik gibi birçok sanat alanını yaymaya çalışmışlardır. Hiçbir Türk, Müslüman bu okullara çocuklarını göndermemiş olup meşrutiyetin ilanından sonra birkaç aile, çocuklarını bu okullarda eğitim almaları için göndermiştir (Sunguroğlu, 1958:85-96).

Harput'un kurulduğu bölge açısından; tabiat şartlarının zorluğu, yerleşme açısından elverişli olmayışı ve iklim şartlarının sert oluşu, idare merkezinin değişmesinde önemli etkenler olmuştur. 1836'ya kadar devam eden etmiştir. 1839 yılında Diyarbakır'a bağlanmış daha sonra 1845 yılında Harput yeni oluşturulan Harput eyaletinin merkezi olmuştur. Günümüzde, Elazığ diye adlandırdığımız o zamanki ismiyle "Mezra Ovası"na yavaş yavaş taşınmalar olmuştur. Osmanlı'nın son dönemleri olan Abdülaziz döneminde gerçekleşen bu taşınma, Harput'un gerilemesinde önemli bir etken olmuştur. Vali Hacı Ahmet İzzet Paşa buraya, Aziz'in yaptırdığı kent anlamına gelen Mamuret'ül-Aziz Eyaleti ismini vermiştir. Fakat Elazığ halkı bu isim yerine Elaziz adını kullanmayı tercih etmiştir. Harput'tan taşındıktan sonra hastane, kışla, cephane, idarî binalar yapılmış ve merkez iyiden iyiye güçlendirilmiştir. Dolayısıyla Harput, stratejik önemini kaybetmiştir. Cumhuriyet'in ilanından sonra Atatürk'ün önerisiyle, "Elaziz" adı azık diyarı anlamına gelen "Elazık" diye değiştirilmiş fakat söyleme zorluğu nedeniyle 1937 yılında bakanlar kararı ile bugün kullanılan Elazığ adını almıştır.

2.2. Elazığ-Harput Musiki Kültürü

Müzik sanatının, insan yaşamının tümünü içerisine alıyor olması hasebi ile çok önemli bir kültür ürünü olarak görülmesi kaçınılmazdır. Müzik sanatı ve ürünleri yaşamımızın her ayrıntısını içermekte ve açık yüreklilikle ifade etmektedir (İmîk ve Haşhaş, 2020 :200-201). Oldukça eski bir tarihe sahip olan Harput ve Elazığ, günümüze dek pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır ve bu tarihi süreç yörenin müzik kültürünü

de derinden etki etmiştir. Bu durum aynı zamanda yörenin, sosyal ve kültürel yönden zenginleşmesine de vesile olmuştur. Bu zenginlik, Elazığ (Harput) müzik kültürü üzerinde de oldukça etkili olmuştur. Elazığ (Harput) müzik kültürü, geçmişten bugüne kadar yöre insanıyla birlikte değişime uğramakla birlikte, günümüze kadar otantikliğini koruyarak gelmiştir. Harput müziğini; icracıları gibi ortamları, çalgıları, çalgıcıları, etkilendiği yöreler, etkilediği yöreler, yabancı kültürlerle etkileri vb. yönleriyle araştırma, inceleme, üzerinde çeşitli çalışmalar yapılabilecek geniş çalışma alanı oluşmuştur.

İcra edilen müzik; kış aylarında geleneksel bir sahne olan kürsü başlarında, yaz aylarında düğünlerde, bahar aylarında ise bağ, bahçe ve havuz başlarında varlığını sürdürmektedir.

Gazelhanlık geleneği (THM) açısından başta Elazığ, Şanlıurfa ve kısmen Diyarbakır yörelerinde çeşitli müzikli toplantılarda, divan edebiyatına ait olan nazım türlerinin doğaçlama bir şekilde seslendirilmesi ile öne çıkmış bir türdür. Gazelhanlar da bu gazelleri söyleyen kişilerdir. Gazelhanlık geleneğinde müzik bilimi açısından, kapsamlı müzik eğitiminden bahsetmek mümkün değildir. Gazelhanlık geleneğinde usta –çırak ve meşk yöntemi içerisinde kendini geliştirmiş ve genellikle esnaf ve eşraftan olan musikişinaslar öne çıkmaktadır.

Bu eserleri öğrenmek ve öğretmek adına özel meşkler tertipleyerek çalışılmış, gelecek kuşaklara aktarmak için çaba sarf edilmiştir. Müziğe merakı olan birçok kişi, bu meşklerdeki söylenen eserleri dinleme yoluyla öğrenmişlerdir. Günümüzde, geleneksel düğünler varlığını pek koruyamadığı için sayısı azalmış ve bu meşk ortamları azaldığından, meşk faaliyetleri musiki derneklerinde gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Turhan ve Taşbilek 2009:28).

Genellikle fasıl anlayışıyla icra edilen müzik, ağırdan hareketliye doğru bir seyir izlemektedir. Bu meşkların içerisinde; uzun havalar, hoyratlar, türküler, oyun havaları, seyirlik oyunlar karşımıza çıkmaktadır. Konuları bakımından; aşk, ayrılık, ilahî aşk, savaş, ölüm, sevinç, doğa olayları, tasavvuf gibi konular işlenmiştir. Günümüzde, bu kültürün aktarıcılarında, yaşayan, çok az sayıda usta vardır.

2.2.1. Elazığ (Harput) Musikisi'nin Kökeni ve Türk Müziği İçerisindeki Yeri

Geniş bir coğrafyaya sahip olan Anadolu'nun; her bölgesinin, her şehrinin hatta bazı ilçelerinin bile kendine özgü bir müzik icrası vardır. Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği diye adlandırılan Türk Müziği'nin yapı taşları olan bu türler, birçok yönüyle birbirinden ayrılmaktadır. Türk Halk Müziği; insanın, olaylar sonucunda değişik şekillerle duygulanması, yöresinde yaşadığı olaylar karşısında duygularını söz ve ezgilerle dile getirmesi, kimi zaman da anonimlik kazandırması gibi tanımlanırken Türk Sanat Müziği ise; genellikle saraylarda, konaklarda, şehir merkezlerinde bulunan yerlerde, bestelere dayalı olarak üretilen Şehir Müziği diye adlandıracağımız müzik türüdür. Bu iki yapı da Türk Müziği'nin temelini oluşturmaktadır (Karkın ve İmik 2010:1).

Yöre müziğinin, Türk Sanat Müziği'ne benzeyen birçok özelliği vardır. bunlardan bir kaçını şöyle sıralayabiliriz: Meşklere peşrevle başlanması, Harput gazelinin divan edebiyatı nazım türünde yazılmış olması, klasik sazların daha yaygın kullanılması. Bu özellikler sayesinde, Türk Sanat Müziği, tasnif sistemine göre değerlendirmesine imkân tanımaktadır. Birçok türkünün, uzun havanın, hoyratın, halk tarafından söyleniyor olması; bu ezgilerin de halk tarafından yakılmış olması; kaval, davul, zurna, çığırta gibi halk müziği çalgılarının kullanılıyor olması, Türk Halk Müziği'nin Elazığ (Harput) Müziği içerisindeki yerini göstermektedir. Dinî tören ve gecelerde ise, divan edebiyatı türündeki şiirlerden meydana gelmiş olan tasavvuf müziğinin sık sık icra edilmesi de yine Elazığ (Harput) Müziği'nin içeriği hakkında bilgi vermektedir.

Elazığ (Harput) Müziği'nde bilinen 42 tasavvufî eserin varlığı, tasavvuf müziğinin etkin bir şekilde kullanıldığının örneğidir. Özetleyecek olursak Türk Müziği harmanının içerisinde yer almış ve büyük bir zenginlik kazanmıştır (Taşbilek ve Turhan 2009:23).

Harput, 1085 yılında, Türklerin hâkimiyeti sonrasında hızlı bir şehirleşme sürecine girmiştir. Cami, medrese, han, hamam, türbe, çeşme ve saray gibi birçok önemli yapıya sahip olan Harput, zengin bir kültür merkezi hâline gelmiştir. Bu kurumlarda birçok ilim adamı, sanatkâr, mutasavvıf, âlim, gönül adamı yetişmiştir.

Şairlerin yazdığı şiirler, adı bilinmeyen bestekârlar tarafından bestelenmiştir. Böylece Anadolu’da yaşamış insanlar, kültürel zenginlikleri, bilgi birikimi ve folklorik değerleri bu bölgede sergileyerek, farklı, zengin ve güzide bir müzik biçimi ortaya koymuşlardır. Böylece Elazığ (Harput) Musikisi gerek yapı itibarı gerek icra biçimi ve kurallarıyla Türk Müziği’nde farklı bir yer edinmiştir.

Harput, Türklerden önce yedinci yüzyılda, Müslüman Araplarla birlikte İslamiyet dini ile tanışmış, İslam dininin etkisinde kalarak tasavvufî bir yaşam biçimi, dünya görüşü ve yaşayış şekli hâkim kılmıştır. O döneme ait gazeller, nefesler ve ilahiler de bu etkiyi görmek mümkündür ve bu durum müziğe de belirgin bir şekilde yansımıştır (Ekici, 2000:18).

Elazığ (Harput) Musikisi ve kültürü açısından birçok önemli çalışma yapan araştırmacı yazar Fikret Memişoğlu, İslamiyet’in kabulünden sonra oluşan tasavvufî anlayışı şu sözleriyle aktarmıştır: “Harput Musikisi’nde, içli bir ibadetin coşkunu hissedilir. Bir makama başlanırken, söylenen gazellerde, bir ilahi çeşnisi vardır. Bundan sonra gelen türküler, bu ilahi duyguyu dalgalandıran ve coşturan nağmelerdir. Bestelerin yarattığı manevî coşkunluk gerçekten insanı maddî âlemden uzaklaştırmaya zorlar. Söyleyene ve dinleyene bir uçuş hissi gelir. Bu anda, hiçbir istek ve işaret lüzum olmaksızın, içgüdünün sevgiyle (zevkiyle) sazın kendiliğinden ayak tutması sonunda, göklere yükselen bir ezan gibi, yüksek havalara, yerli tabirle ‘Kayabaşı ve Hoyratlara’ geçilir. Bunlar, dağdan dağa çarpan, dik ve tiz perdeden söylenen ezgilerdir. Bilhassa dinleyen, kendisinin yerden göğe doğru kanatlanmak üzere olduğunu hisseder. Bu seslerin uçurucu tesiriyle, saz meclisi, vecit hâline gelir artık. Bu vecdin yarattığı coşkunluk ve taşkınlık; duyguların, heyecanların boşalmasına yol açar.” (Memioğlu,1988:9)

Elazığ (Harput) Musikisi icra edilirken, okuyan kişilerin içinde bulunduğu ruh halini anımsatmaktadır. Başka bir yazısında ise: “Her makamın başında okunması gereken nefese (gazele), o makamın ilahisi demekle bir bakıma zaruret de vardır. Çünkü bugün bile Harput’un eski hafızları, Kur’an, Aşır ve Mevlit okurken, gazellerdeki okuyuş tavrını tekrar ederler. Gazellerdeki perdeler, iniş-çıkış ve dalışlar, aynen bunlarda ve bunların arasında okunan ilahilerde de yapılır.” sözleriyle, Elazığ (Harput) musikisi ve tasavvuf müziğinin birlikteliğini ve iç içe geçmişliğini ifade etmiştir. Bu

konuda bir anısını da şöyle aktarmıştır: “Anlatıldığına göre, tiz sesli Saray Hatun Camii Müezzini, Perili Hafız diye maruf (bilinen) Hacı Süleyman, sabah ezanından evvel, naat okurken, cemaatin sağdan soldan camiye geldiği sulara, birden bire elezbere geçmiş ve halk manilerinden birini söyleyerek hoyrat okumaya başlamıştır. Namaza gelmekte olan Büyük Beyzade Hacı Ali efendiye yaklaşanlar: ‘Perili Hafız’ın bu yaptığı küfürdür’ diye sekvacı (şikâyetçi) olmuşlar. Fakat Beyzade Hoca: ‘acele etmeyin, sonunu bekleyelim’ diye durup dinlemiş. Müezzinin elezber denilen yüksek havayı bitirdikten sonra, tekrar naata devam ettiğini görünce, Beyzade Hoca, yanındakilere dönerek: ‘bu vecit halidir, hoş görmek gerekir, vebal değil belki de sevap işlemiş oldu’ deyip şikâyet hak vermemiştir.” (Memişoğlu,1988:13).

Görüldüğü üzere İslamiyet’in kabulünden sonra ortaya çıkan tasavvuf müziğinin Elazığ (Harput) Musikisi’yle harmanlandığı, Türk Müziği’nde kendine özgü önemli merkezlerden olduğu, bu harmanın zengin kültür birikimi ile günümüze kadar geldiği görülmüş, söz ve melodilerde bu hissiyatı belirginleştirmiştir.

Geleneksel sanat müziğinin doğuş yeri kabul edilen şehirler, şehir yerleşmelerinin olduğu merkezler, saraylar, konaklar gibi yerler olarak kabul edilmektedir. Günümüzde de önemli ve tarihî bir kültür merkezi olan İstanbul Şehri Türk Sanat Müziğinin merkezî yerlerinden biri olarak bilinmektedir. İstanbul’da o dönemlerde Türk Müziği yokken İstanbul’dan 368 yıl önce Türk Yurdu olmuş Harput’ta kurala dayalı olan Türk Müziği icra ediliyordu. Bu sebepten ötürü bu müzik türünün ilk örneklerini Harput’ta ve bölgedeki saray ve konaklarda görebiliriz. Elazığ (Harput) musikisinde bugün de kullanılan klasik sazların varlığı, makamlar arası geçiş kuralına dayalı bir müziğin icra edilmesi; Nedim, Fuzulî, Nevres gibi divan şairlerinin eserlerinin bestelenerek okunması, yörenin köklü bir geçmişe sahip olduğunun kanıtı niteliğindedir. Türkler, Harput’a gelmeleriyle birlikte kendi kültürlerine ait müziklerini de getirmişlerdir. Bunlardan divan ve nevrüz makamlarındaki genellikle ağır bestelerin, Artukoğulları ve Uzun Hasan’ın Harput’taki saraylarında mehter takımı tarafından çalındığı, hatta bu eserlerin Horasan ellerinden kaldığı teyit edilmiştir. Türklerin bulunduğu Şirvan, Şiraz ve İsfahan Şehirleri, makam adı olarak da kullanılmıştır. Bu isimler Türk kültürünün belirgin şekilde Elazığ (Harput) musikisinde oluştuğunun göstergesidir (Öztürk, 2008:14).

Geleneksel Türk Sanat Müziği ve tasavvuf müziğinin yanında halkın ortak yaratma gücüne dayalı, yani anonim olan Türk Halk Müziği türünde eserler de yer almaktadır. Zamanla kulaktan kulağa, dilden dile dolaşan bu türküler, bazı değişikliklere uğrasa da günümüzde Elazığ (Harput) musikisinin içerisinde varlığını sürdürmektedir.

Anadolu'nun diğer yörelerine göre kendine has bir müziğe sahip olan Harput-Elazığ yöresi, geleneksel kadim birikimi sayesinde; kullanılan enstrümanlar, zengin armoni çeşitliliği ile farklılık göstermektedir. Türk Sanat Müziği belirli bir kurala, disipline bağlı bir şekilde icra edilirken, Türk Halk Müziği buna nazaran daha serbest bir tavırla çalınır ve söylenir. Elazığ (Harput) musikisinde bu iki müzik türünden öğeler görebiliriz. Türk Müziği içerisinde özel bir yer edinmiş olan Elazığ (Harput) musikisi icrasında, klasik müzik enstrümanları olan; klarnet, keman, ud, kanun vb. enstrümanlar kullanılmıştır. Bunun yanı sıra bazı eserlerin beste olması, divan edebiyatına ait türlerin ise güfte olarak kullanılması Türk Sanat Müziği özelliklerini taşımaktadır. Hülasa eserlerin birçoğunun halkın yaratma gücüne dayalı olması (anonim), Türk Halk Müziği örnekleri görülmesi açısından, Elazığ (Harput) musikisini, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği tanımlarının içerisinde sığdıramamaktadır. Bu tür müziklerin dışında kalan Elazığ (Harput) Musikisi; kendine has enstrümanlar, makam ve ağız yapısı ile farklılık göstermektedir.

2.2.2 Elazığ (Harput) Musikisinde Kullanılan Çalgılar

Sözün sazdan ön planda tutulduğu Harput'ta, saz çalma ikinci planda kalmıştır. Fakat hoyratların, gazellerin, peşrevin halk oyunlarının müziklerinde, çalgı müziği bakımından oldukça zengin bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Herhangi bir müzik aleti çalmak, Müslüman ailelerce hoş karşılanmadığından, bu sazlara ilgisi olan gençlerin tenkit edilmesi, müzik aletlerinin çoğalamamasına ve bilenlerin sayısının sınırlı olmasına sebep olmuştur. Mutaassıp olan bu görüş sayesinde, Müslüman gençler eksik kalmıştır. Türkler sesi Ermeniler sazı ön plana almıştır. Bu da Ermeni kesimden iyi enstrüman çalanların yetişmesinde etkili olmuştur. Her Ermeni, evinde; keman, piyano, kanun veya armonika bulundurmıştır. Kız-erkek fark etmeksizin bu enstrümanlar çalınmıştır. Çok kez melodilerin tempoları sazlarla değil, seslerle tutturulmuştur. Lay...

lay... lam... lay... lilay... lam diye yörede ağızla söylenen ezgilerle, isteyen den türküler söylenip bu ayaklarla uzun havalara geçilmiştir.

Harput'ta kullanılan Türk Müziği çalgıları ise şunlardır: Klarnet(gırnata), keman, kanun, ud, cümbüş, davul ve tef. Bu enstrümanların yanı sıra çığır tma, kaval, zurna, bağlama gibi enstrümanlar da kullanılmıştır. Fakat Klasik Türk Müziği Enstrümanları sazlar üzerinde yoğunlaşma olmuştur (Sunguroğlu, 1958:14-25).

Bu enstrümanlar arasında, özellikle klarnet ön planda tutulmuştur. Klarnetten önce ise kartal kanadından ve ağaçtan yapılan çığır tma sazı, bir dönem de zurna kullanılmıştır.

2.2.3 Elazığ (Harput) Musikisinde Makam ve Makam Dizisi Hususiyetleri

Bilindiği gibi, Türk Müziği yapı ve usul yönünden bir makam düzeni içinde sistemleştirilmiştir. Makam düzeni, batı müziğinin eşit 12 yarım ton sisteminden farklı olarak, oktavın eşit olmayan bölümlerden oluşması esasına dayanan, doğuya özgü bir sistemdir.

Türk halk müziğinde ayak; dizide, ritim kalıbında çalınacak veya söylenecek olan ezgiye ilk hareketi vermektir. Sazların yapmış olduğu açışlar, yol göstermeler, dizi üzerindeki gezintiler ayak tutma ismi ile de adlandırılır. Türk halk müziğinde yaygın bir şekilde kullanılan bu tabir genellikle Elazığ, Şanlıurfa, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Erzincan gibi önemli müzik illerimizde halen kullanılmaktadır.

Halk müziğimizde kararı, güçlü sesi ve dizisi olan, sanat müziğimizdeki makam anlayışının öğelerinden bir bölümünü taşıyan yapı, ayak olarak adlandırılır. Ayak kavramının, batı müziğinde majör ve minör kalıpları belirleyen kurallarına benzer bir yapısı yoktur. Daha çok Türk sanat müziğinde kullanılan yapılar temel alınarak oluşturulmuş bir dizilimdir.

Halk müziğinde karar ses değiştirilerek yeni bir etki yaratılabilir. Bir eser içerisinde tek bir ayak olabileceği gibi, birden çok ayakta bulunabilir. Kimilerine göre Halk müziğindeki ayak, Sanat müziğindeki makam anlayışına denk gelmektedir. Ancak bu iki müzik türünün yapısal özellikleri incelendiğinde ayak kavramı, makam kavramını

temsil etmemektedir. Bunun asıl sebebi, Sanat müziğimiz, adından da anlaşılacağı gibi, sanatsal kaygılar taşıyan bir müzik türüdür ve belirli kurallar üzerine kurulmuştur. Halk müziği ise sanatsal kaygıları ikinci plana itmiş, halkın yaşantısını, gözlemlerini, acılarını vb dile getirmeyi amaçlamıştır.

Belirli bir yapı üzerine kurulmamış olan Halk müziğimiz, daha sonra oluşturulmaya çalışılan kuralların içerisine oturtulmaya çalışılmıştır.

Örnek olarak: Halk müziğinde kullanılan hicaz ayağını, Sanat müziğindeki hicaz makamı ile karşılaştırsak Halk müziğindeki hicaz ayağının daha kısır bir yapıda olduğunu görebiliriz. Halk müziğinde; Garip, kerem, müstezat, misket, bozlak, derbeder gibi ayaklar bulunmakta olup bunlara dizi de denilmektedir.⁵

Makam ise daha geniş bir kapsamda bir sözcük olup durak ve güçlü sesin etrafında toplanmış seslerin genel durumu diye tabir edilir. Makamın tanımı hakkında birçok görüş mevcuttur. Belirlenmiş bir dizinin sesleri arasında daha çok kurala göre sesler arasında da dolaşılması, belirli perdelerde durak yapılması, karar seslerde durulması ve ortaya çıkan melodinin kalıbı da makam diye tabir edilir. (Ekici,2009:21-33).

Bilindiği gibi, Klasik Türk Müziği'nde yapı ve usul yönünden bir makam düzeni içinde sistemleştirilmiştir. Makam düzeni, batı müziğinin eşit 12 yarım ton sisteminden farklı olarak, oktavın eşit olmayan bölümlerden oluşması esasına dayanan, doğuya özgü bir sistemdir. Makamlar, dörtlü ya da beşlilerin birleşimi olan dizilerden oluşmaktadır. Her makamın kendine özgü bir dokusu vardır ve her biri ayrı adlar almaktadır. Klasik Türk Müziği'nde makamlar üçe ayrılır: basit, mürekkep (bileşik, karma) ve şed makamlar. (Abacı, 2000:55).

Bir dörtlünün sonuna beşli veya beşlinin sonuna dörtlünün eklenmesi ile bir takım sekizliler oluşur bu sekizlilere dizi adı verilir dizilerinde makam ve ayak gibi bir çok tanımı vardır bunlardan bir tanesi de seslerin yan yana bitişik şekilde gelmesi şeklinde açıklanabilir.

Türk Halk Müziği'nde ise makam düzeninden çok bağlamanın düzenine göre misket, garip ayağı gibi düzenlerle makam adları oluşturulmuştur. Uzun hava (usulsüz)

⁵ <https://www.bilgiustam.com>

ve kırık hava(usullü) biçiminde ele alınmıştır. Halk müziğinde kullanılan hüseyini, uşak, karcıgar, hicaz, muhayyer, segah, eviç, hüzzam, saba, buselik ve rast gibi makamların karşılıkları Türk Sanat Müziği'nde de kullanılmaktadır.

Fikret Memişoğlu bu durumu “Bunun kaynağı muhakkak ki İstanbul değildir. Orta Asya'dan Horasan'dan Anadolu'ya gelen dervişlerin, dedelerin getirdikleri bir musikidir. Gerek makamların hususiyetleri gerekse bu makamlarla ilahilerin ve mevlitlerin okunması, aynı zamanda bu makamların adları da bu bakımdan bizi bu kanaate sevk etmektedir.” sözleriyle açıklamıştır. (Memişoğlu, 1995:291-292)

Elazığ (Harput) musikisinde makamlara verilen isimler ile Klasik Türk Müziği'nde verilen isimler birbirine benzemektedir. Yalnız makam özellikleri olarak farklılık göstermektedir.

Elazığ-Harput yöresi müziği Türk Halk Müziği aynı zamanda Türk Sanat Müziği öğeleri taşıması nedeniyle Elazığ-Harput Kültürü araştırmacıları, Elazığ (Harput) Müziği'ni makamsal olarak sistemleştirmeyi denemişlerdir. Sunguroğlu; rast, mahur, hicaz, sabâ, bayati, hüseyini, karcıgar, hüzzam, acemaşiran, muhayyer gibi bilinen makamlara ek olarak, ayrıca sadece Harput'a özgü divan, tecnis, müstezat, ibrahimiye, tatvan, versâh, elezber, kürdî makamlarını saymaktadır. Memişoğlu ise; Harput'un şarkı, türkü ve oyun ezgilerini şu makamlar içinde tasnif etmiştir. Ayrıca makamları beşiri, ibrahimiye, uşşak, hüseyini, kürdi, bayati, şirvân, divan, elezber, tecnis, nevrüz, versak, sabahi, muhalif olarak ayırtmaktadır.

Halk Müziği ve Sanat Müziği öğelerini içinde bulunduran Elazığ (Harput) musikisini makamsal olarak sistemleştirme çalışmaları da yapılmıştır (Kazazoğlu, 2009:7).

Elazığ (Harput) Musikisi'nde kullanılan makamların bir kısmı diğer bölgelerde bilinmesine rağmen, bunlardan birkaçı Harput'a özgü makamlardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz;

a. Divan

b. Tecnis

c. Müstezat

d. İbrahimiye

e. Tatvan

f. Varsah

g. Elezber

h. Kürdi

i. Beşiri

j. Şirvan

k. Nevruz

l. Muhalif

Yukarıdaki makamlar içerisinde söylenen hoyratlar ve gazeller, söylendikleri makamın adını almışlardır. “Muhalif hoyrat, şirvan hoyrat, bağı yanık, beşiri hoyrat kürdi hoyrat ...” gibi .

Harput’a ait söylenen birçok türkünün ve şarkının makamının, Türk Sanat Müziği makamlarına benzediği göze çarpar. Yalnız isim olarak farklı olan makamların bazılarını İshak Sunguroğlu şu sözleriyle açıklamıştır: “Mesela İstanbul Ağzı bir saba ile, Elazığ-Harput Ağzı bir saba arasında bariz farklar görüldüğü gibi diğer makamlarda da bu böyledir. Hele karcığarla hüzzamın melodileri gibi isimleri de değişiktir. Bunlardan karcığara nevrüz denildiği gibi hüzzama da muhalif denir.” (Sunguroğlu, 1961:46).

Bir diğer araştırmacı yazar Fikret Memişoğlu ise bu konu ile ilgili olarak: “Adı gazel olmakla beraber, her makamda söylenen ağır havanın, İstanbul Gazelleri ile hiçbir münasebeti yoktur. Ayak besteleri, ara nağmeleri ve gazelin söyleniş tavrı tamamen ayrı, Harput’a has bir özellik taşır.” Demektedir (Memişoğlu, 1988:11).

Türklerin 1085 yılında Harput’a gelmeleri, 1453 yılında İstanbul’un fethedilmiş olması, Harput’un daha eski olduğunu ve müzik kültürünün daha eskiye dayandığını ve dolayısıyla İstanbul Müziği’nin, Harput Müziği’nden etkilenmiş olması düşüncesini doğurmuştur.

2.2.4. Elazığ (Harput) Musikisi'nde Usuller

Usül, bir müzik eserinin, başından sonuna kadar geçen zamanı, muntazam aralıklarla tekrar eden sayı gruplarıdır. Belli düzümlerden yapılarak kalıp halinde saptanmış ölçülere usül denir .

Ezgi yapısı, türküleri ve şarkılarıyla bir zenginlik taşıyan Elazığ(Harput) Musikisi, daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi, Klasik Türk Müziği ve Türk Halk Müziği'nde bulunan öğeleri içermektedir.

Türk Halk Müziği'nde kullanılan sistem Türk Sanat Müziğinde kullanılan sisteme göre daha karışık bir özellikle karşımıza çıkmaktadır. Muzaffer Sarısözen tarafından Türk Halk Müziği usulleri üç grupta toplanmıştır.

A. Ana usulleri ve üçerli şekilleri (2-3-4 zamanlı) Usuller

- 2/4''lük ve 3''erli şekilleri
- 3/4''lük ve 3''erli şekilleri
- 4/4''lük ve 3''erli şekilleri

B. Birleşik usuller(5-6-7-8-9 zamanlı) usuller

- 5 zamanlı ve tipleri (2+3) ve (3+2) tipleri
- 6 zamanlı ve tipleri (3+3), (4+2), (2+4) tipleri
- 7 zamanlı ve tipleri (3+2+2), (2+3+2), (2+2+3) tipleri
- 8 zamanlı ve tipleri (4+4), (2+3+3), (3+2+3), (3+3+2) tipleri
- 9 zamanlı ve tipleri (3+2+2+2), (2+3+2+2), (2+2+3+2), (2+2+2+3)

C. Karma usuller (10-11-12-13-14-15 zamanlı) usuller

- (2+3+3+2), (3+3+2+2), (2+3+2+3), (2+2+3+3), (3+2+2+3), (3+2+3+2) tipleri

Türk Halk Müziği'nde 32 zamanlıya kadar usul tespit edilmiştir. Ancak 15 zamanlıdan sonraki usuller biraz daha karmaşık ve düzensiz bir ritim yapısı ile karşımıza çıkmaktadır.⁶

Harput ezgileri usul yapısı bakımından incelendiği zaman 4/4, 2/4, 6/8, 9/8, 5/8, 3/4, 6/4, 12/8, 12/4, 7/4 gibi usuller görülmektedir. 10/8'lik gibi aksak usuller (2+3+2+3) (2+3+3+2) (2+2+3+3) (3+3+2+2) (3+2+3+2) şeklinde farklılık göstererek

⁶ <http://www.turkishmusicportal.org> (05.02.2021).

çoğu zaman üçlülerin yerleşmesi ile yöreye ait bir özelliği ortaya çıkarmaktadır (Turhan, 1990:12).

Muzaffer Sarısözen Harput yöresindeki usulleri hakkındaki görüşlerini “Yöre halk müziği örneklerinde basit, bileşik ve karma usullerin tümüne rastlanabilmektedir. Böylece 2 zamanlı örneklerden 12’li karma örneklere kadar bütün usuller görülmektedir. Kimi halk oyunlarında 2’li usullerin 3’erli şekli olan 6’lılarla oyun başlamakta ve çabuk kısımlarda 2’lilere geçmektedir. Bazılarında ise ağırlama kısmı 12’li, çabuklar 4’lüdür. Gerek bu tür geçişler, gerekse karma usuller yöre müziğine zengin bir armoni kazandırmaktadır.” sözleri ile açıklamıştır (Kazazoğlu, 2009:8).

Tempo(hız) olarak birçok ezgi orta seviyelerde kullanılmıştır. Yani ritmik olarak hızlı eserler yaygın değildir. Yöre insanının ruh yapısı, bu usullerde daha da anlamlı olmuştur. 10 zamanlı usul yaygın olarak kullanılmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda yörede 7/8 ve 8/8’lik usullere rastlanmamıştır.

2.3. Yaşamı ve Sanatçı Kişiliğiyle Nihat Kazazoğlu



Resim 1: Nihat Kazazoğlu⁷

Nihat Kazazoğlu, 3 Mayıs 1941 tarihinde Harput'ta doğmuştur. Babası Mehmet Sait Kazazoğlu, annesi Sakine Kazazoğlu'dur. Dedesi, Harput'un ileri gelen din adamlarından, el yazısıyla 21 adet Kuran-ı Kerim yazan Hacı Ahmet efendidir. Babası da dedesi gibi Harput'ta farklı hocalardan eğitim almış, makamlara aşina, kıraat yönünden donanımlı ileri gelen hafızlardandır. Beş çocuklu ailenin tek erkek çocuğu olan Kazazoğlu'nun; Vasfiye, Hidayet, Nihal, Necla isimli dört kız kardeşi vardır. Aile lakapları Hacı Ahmet Efendigil'dir (Kazazoğlu, Kişisel Röportaj, 2021).

2.3.1. Çocukluk Yılları

Çocukluk yıllarını Harput'ta Göllübağ ve Alayaprak Köyü'nde geçirmiştir. Ailesinden çokça istifade eden Kazazoğlu'na, Elazığ (Harput) Musikisi'nin önemli şahıslarından olan Lokman Tasalı, her konuda yardımcı olmuştur. En çok etkilendiği kişilerin başında dayısı Lokman Tasalı, annesi Ayşe Hanım, babası Sait efendi yer

⁷ Nihat Kazazoğlu Resim Arşivi

almaktadır. Müzikle ilgilenen ailesi sayesinde kendisi de o genleri taşıdığı için müziğe çocukluk yıllarında başlamıştır. Müziğe başlamasını, Kazazoğlu şu sözlerle aktarmıştır: “Çocukluk yıllarımda oyuncak olmadığı için annem çömleğe kuzu derisi çekmiş ve bana bir uğraşı olarak darbuka yapmıştır. Ailemden gelen müzik kültürünün etkisi ile büyüdüm. Gerek anne tarafı gerek baba tarafında, musiki meşklerinin içerisinde doğduğumdan itibaren hep müziğin içinde bulundum ve böylelikle müzik hayatım başlamış oldu. Büyüklerimden duyduğum eserleri ezberleyerek; kuzuları otlatırken, bahçede, daha doğrusu fırsat bulduğum her yerde söyledim. Annemin ve büyük annemin de sesi çok güzeldir. Bahçede iş görürken söyledikleri türküler kulağıma doldu. Ben de onların taklidini yaparak, onlardan faydalanmaya başladım. Çocukluğumda ve daha sonraki yaşamımda dayım Lokman Tasalı, benim dönüm noktalarından biridir. Çocukluğun vermiş olduğu güçsüzlükle, beni sırtında taşıyan dayım, sürekli bana türküler, uzun havalar, hoyratlar, gazeller söylemiştir. Benim de ilk öğrendiğim eser, yöremize ait olan ‘Aslım kara bağlıdır başım yara bağlıdır değme tabip yarama yar elinden bağlıdır.’ Sözlerinin ait olduğu kürdi hoyrattır.” (Kazazoğlu, Kişisel Röportaj, 2021).

2.3.2. Eğitim Hayatı

Nihat Kazazoğlu, 1950 yılında Elazığ’da Cumhuriyet İlkokulunda eğitim-öğretim hayatına başlamıştır. Dedesinin yeni yazı okutma isteği olmamasından ötürü akranlarından birkaç yaş büyük olarak eğitim hayatına başlamıştır. Kazazoğlu bu dönemlerde müzik hafızasını geliştirerek, birçok ezgiyi ağızıyla söyleyerek, masada ritim tutarak çevresindekilere aktarmıştır. Ortaokul ve liseyi aynı binada olan Elâzığ ortaokulu ve lisesinde okumuştur. 1962 yılında Elâzığ Lisesinden mezun olan Kazazoğlu, üniversite yaşamına Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine kayıt olarak başlamıştır. Akademide okurken lise öğrencilerine fark vermek suretiyle ilkokul öğretmenliği diplomasını alarak 1964 yılında Ankara’nın Çubuk Kuruçay Köyü’ne ilkokul öğretmeni olarak atanmıştır. Üniversite hayatını ve öğretmenlik hayatını birlikte sürdüren Kazazoğlu, 1967 yılında Elazığ’ın Ortaçalı köyüne tayin olarak gelmiştir. Elazığ’a hizmet etmek için memleketine geldiğini aktaran Kazazoğlu, 1968 yılında üniversite eğitimini tamamladıktan sonra, hayatında önemli şahsiyetlerden olan Fikret Memişoğlu’nun isteği üzerine Elâzığ Ticaret Lisesinde görev almıştır. 1973-1975

yıllarında askerlik görevini yerine getiren Kazazoğlu'nun müzik bilgisinden haberdar olan Memişoğlu; özellikle koro, halk oyunları gibi sosyal aktivitelerin olduğu çalışmalarda onun aktif olmasına vesile olmuş ve ilk resmî çalışmalar bu şekilde başlamıştır (Kazazoğlu, Kişisel Röportaj, 2021).

2.3.3. Aile Hayatı

Elazığ Ticaret Lisesine öğretmen olarak atandıktan sonra ilk evliliğini 1969 yılında Tülin Şenocak Hanımefendi ile yapmıştır. Evliliğinin yaklaşık olarak 6-7 yıl sürdüğünü dile getiren Kazazoğlu'nun ilk eşinden Gülin Kazazoğlu isminde bir kız çocuğu vardır. Gülin Hanım, Ankara'da ev hanımı olarak hayatına devam etmektedir. 1981 yılında ikinci evliliğini ilkokul öğretmeni Sevgi Gürses Hanımefendi ile yapmıştır. 1983 yılında İrşat, Gülşat, Dilşat adlarında üçüz çocuğu olmuştur. Üç kızı üniversite hayatına kadar aynı okullarda eğitimini tamamladıktan sonra; İrşat Kazazoğlu, Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuarında Öğretim Görevlisi olurken Gülşat Kazazoğlu Ankara'da Türkçe Öğretmeni, Dilşat Kazazoğlu ise Elazığ'da harita mühendisi olarak görevlerini sürdürmektedirler (Kazazoğlu, Kişisel Röportaj, 2021).

2.3.4. Sanatçı Kişiliği ve Musikişinashğı

Kazazoğlu, musikiye olan ilgisinin ve aşinalığının çocukluk yıllarından itibaren başladığını belirterek, dedesi Hacı Ahmet efendi, babası Hafız Mehmet Sait efendi ve annesi Sakine Hanım'dan çokça faydalanmıştır. Elazığ (Harput) Müzik Kültürü içerisinde yer alan; kadınların ayrı, erkeklerin de ayrı bir meclis içerisinde müzikli meşklerine katılmıştır. Küçük yaşlardan itibaren kasete ses kaydeder gibi bütün ezgileri eksiksiz bir şekilde algılamaya çalışmıştır. Erkek meclislerinde yapılan meşklerde, dönemin en önemli musiki hocalarından faydalanan Kazazoğlu, gençlik yıllarında iyi bir icracı olduğunu kanıtlamıştır. Anne ve baba tarafının müzikle içli dışlı olmaları, kendisinin en büyük şansı olmuştur. Usta-çırak ilişkisi ile müziği öğrenen Kazazoğlu'nun, hayatındaki en önemli isimlerden biri olan dayısı Lokman Tasalı kendisine hocalık yapmış, Elazığ (Harput) musiki kültürünü ona en iyi şekilde öğretmiştir. Hayatındaki bir diğer önemli şahıs olan Fikret Memişoğlu'nun da üzerinde emeklerinin olduğunu dile getiren Kazazoğlu, Memişoğlu'nun evinde yapılan meşklerde; müziğe, adaba ve meşk ortamına uyum sağlamadaki terbiyeyi en iyi şekilde

öğrenmiştir. Fikret Memişoğlu'nun kendisine olan katkısını şu sözleriyle aktarmıştır: “Evlerine gittiğim her vakit, makara teype aldığı yöre eserlerini bana dinleterek benim tekrar etmemi sağlayarak öğretmiştir. Bir nevi sınav niteliğinde geçiyordu çalışmalarımız. Musikiye hakim bir kişinin karşısında okumak gerçekten çok zor oluyordu. Fikret Memişoğlu'nun bir tek sözünü yerine getiremedim, içimde ukde olarak kaldı. Bana tambur öğretecek Tamburi İhsan Hisarlı isminde hoca vardı, onun yanına gitmemi çok istedi. Şartlardan dolayı gidemedim, bu da beni derinden etkiledi.”

Fikret Memişoğlu'nun eşi Ayşe Hanım'dan da en az Memişoğlu kadar faydalandığını belirten Kazazoğlu, kayıtların birçoğunu Ayşe Hanım'dan alarak dinlemiştir. Öğrendiklerine istinaden kendisinden de birkaç söz ekleyerek hoyrat ve manilerde kullanmıştır. Aşağıdaki dörtlük bunun bir örneğidir:

Ağlarım ağlar gibi

Derdim var dağlar gibi

İçerim yanmış gider

Güz günü bağlar gibi

Elazığ (Harput) Müziği'nin, otantikliğinin bozulmadan günümüze kadar gelmesinde büyük etkisi olmuştur. Bugün yaşayan en önemli kaynakların başında gelmektedir. Kazazoğlu'nun, kendisi ile yapılan görüşmede belirttiği gibi; çok iyi bir müzik kulağına ve geniş bir müzik hafızasına sahip olması, ağızdan çıkardığı ezgileri eksiksiz bir şekilde birebir notayla aynı biçimde seslendirebilmesi, onun aktarıcı kimliğinin önem derecesini göstermektedir (Kazazoğlu, Kişisel Röportaj, 2021).



Resim 2:Kağan Doğan ve Nihat Kazazoğlu⁸

2.3.5. Müzik Alanındaki Çalışmaları

İlk resmi çalışmalarına, Elazığ'da 1968 yılında Ticaret Lisesine öğretmen olarak atandıktan sonra başlamıştır. Çalıştırdığı koro ve halk oyunları ekiplerine, yöreye ait oyunları ve ezgileri birebir aktararak, onların çok iyi derecede yetişmesine vesile olmuştur. Eğitimci kişiliğini; aktarıcı, öğretici olarak harikulade kullanmıştır. Hazırlamış olduğu ilk müzik programı; Şehriye Gecesi adı altında düzenlediği, şehriye kesme geleneğini temsil eden ve müzikal öğeleri de içerisinde bulunduran bir programdır. Fikret Memişoğlu'nun kurmuş olduğu halk oyunları ekibinde oynamıştır. O dönemdeki Milli Eğitim Müdürü Remzi Uçar'ın isteği üzerine Halk Eğitim Merkezi bünyesinde kurulan Elâzığ Halk Oyunları Öğretmenleri Ekibinde hem eğitici hem oyuncu olarak yer almıştır. TRT'nin Diyarbakır'da düzenlemiş olduğu Doğu ve

⁸ Kağan Doğan Resim Arşivi

Güneydoğu Anadolu bölge yarışmasında birincilik kazanarak başarı elde etmiştir (Taşbilek, 2012 s:124).

1969 yılında, Elazığ Müzik Kültürü'yle ilgili önemli çalışmalar yapmış ve her alanda katkı sağlamış bir isim olan Naci Sönmez ile tanışmasından sonra, kültür hizmeti farklı bir boyut kazanmıştır. 1971 yılında Naci Sönmez ile birlikte Elazığ Musiki Cemiyetinin kuruluşunda kurucu üye olarak yer almıştır.



Resim 3:Musiki Cemiyeti Yılları ⁹

Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, Elazığ (Harput) Müziği, halk oyunları gibi birçok koldan oluşan bu cemiyette, Harput Müziği ve Halk Oyunları Şube Başkanı olarak görevini sürdürmüştür. Kazazoğlu, eğitimlerini burada vererek birçok önemli ismin yetişmesine katkı sağlamıştır. Yaptığı çalışmalar Süleyman Demirel, Kenan Evren, Turgut Özal gibi devlet büyüklerinin de ilgisini çekmiş ve takdir edilmiştir.

Bir konuşmasında Süleyman Demirel, yapılan çalışmalar hakkında: “Bir tarafta konservatuvarlar, bir tarafta güzel sanatlar liseleri, bir tarafta gönüllü dernekler ki onlardan bir tanesini burada zikretmeliyim. Elazığ’da bir sokağın içerisinde musiki derneği bir zamanlar Üsküdar musiki cemiyetinin yapmaya çalıştığı güzel hizmetleri yapıyor. Yani, kapısından içeri girdiğiniz zaman 8-10 oda, 10-12 yaşındaki çocuklardan başlayarak çok güzel örnekler sergileniyor.” Övgü dolu sözleri ile çalışmalar hakkında düşüncelerini söylemiştir. Bu çalışmaları yakından takip eden Cumhurbaşkanı

⁹ Naci Sönmez Resim Arşivi

Süleyman Demirel Elâzığ musiki Konservatuvarı'nı Çankaya Köşkünde ağırlamış ve yapılan görüşmede de şu sözleri eklemiştir: “Siz, Elazığ'da Musiki Konservatuvarı Derneği olarak önemli bir varlığı meydana getirdiniz. Bir gönüllü kuruluş olarak Türk Musikisi'ne ve bilhassa Harput Kültürü Musikisi'ne çok büyük hizmetlerde bulundunuz. Şimdi yaptığınız derlemelerin hepsini Türk kamuoyuna takdim etmek istiyorum ve sizin örnek olmanızı istiyorum.” Konuşmasının ardından basın açıklamasında bulunan Süleyman Demirel şunları söylemiştir: “ Sizleri basın huzurunda kabul ettim. Çünkü sizin etkinliklerinizin, sizin isminizin Türkiye'de duyulmasını istiyorum. Sayın Kazazoglu, siz Elazığ'daki Konservatuar Derneği olarak büyük bir varlık meydana getirdiniz. Bir gönüllü kuruluş olarak Türk Musikisi'ne ve bilhassa oradaki Harput Kültürü ve Harput Musikisi'ne çok büyük hizmetlerde bulundunuz. Şimdi, yaptığınız derlemelerin hepsini Türk kamuoyuna takdim etmek istiyorum ve sizin bir örnek olmanızı istiyorum. Yeter ki kendi yöresini, böyle asırlar boyu gelen âdetlerini, geleneklerini, musikisini, kültürünü, üzerindeki tozları orada canlı tutmaya çalışırsa, sanıyorum ki bu bizi daha çok birbirimize kucaklaştırır ve zenginliğimiz tümüyle ortaya çıkar. Yani geçmişten devraldığımız zenginlikler her alanda müthiş bir olaydır. Nitekim Osmanlı Devleti'nin 700. kuruluş yıl dönümünü 17-18 Nisan tarihlerinde kutlayacağız. Daha önce kutlayacaktık, deprem dolayısıyla yapamadık. Anlatmaya, göstermeye çalışıyoruz ki biz, büyük bir milletiz, nasıl büyük millet olunur? Büyük millet; maddi, manevi eserleriyle olunur, kültür hazineleri bulur. Sizin temsil ettiğiniz örnek kültürün çok önemli bölümünü kendi halkımıza ve dünyaya gösterme şeklinde olacaktır. Bu vesileyle ‘Bir Nefes Harput’ konserini de Mart ayı içerisinde yapalım, Çankaya Köşkünde çok özel bir şey yapalım.” diyerek yapılan çalışmaları takdir etmiştir. Süleyman Demirel'le yapılan görüşmeler çerçevesinde musiki cemiyetine kamu yararına çalışan dernekler statüsü kazandırılmıştır (Elazığ Musiki Konservatuvar Derneği, 1999, s:4-6).



Resim 4:Nihat Kazazoğlu, Şener Bulut ve Süleyman Demirel¹⁰

Müziğe, kültüre adanmış bir ömürle günümüzde yaşayan büyük usta, sözlerine şu şekilde devam etmiştir: “1990’lı yıllara kadar çeşitli vesilelerle yönetim kurulunda üyelik yaptım. Bu arada 1973-1975 arası askere gidince ayrılmak zorunda kaldım. 1992’de Naci Sönmez’in Devlet Korosuna şef olarak atanması üzerine benim Musiki Cemiyeti Başkanı olma isteğim sebebiyle, o zaman Ticaret Lisesinden emekli olma durumum doğdu. Çünkü; o dönem öğretmenler, o zamanki kanuna göre derneklerde görev alamıyorlardı. Amacım; Musiki Cemiyetine sahip olmaktı. İki dönem başkanlık yaptıktan sonra 1994’te Erhan Aztekin başkan seçilmiş oldu.1998’de tekrar döndüm, 2000’de bıraktım, böyle devam etti.” Mütevazı bir kişiliğe sahip olan Kazazoğlu, 80 yaşında olmasına rağmen hâlâ Elazığ (Harput) Kültürü’ne hizmet etmektedir. Son zamanlarda eskisi kadar aktif olmamasına rağmen yapılan birçok çalışmada ağabeylik, hocalık yaparak yaşamına devam etmektedir (Kazazoğlu, Kişisel Röportaj,2020).

¹⁰ Şener Bulut Resim Arşivi

2.3.6. Tanıyanların Gözünden Nihat Kazazoğlu

Çalışmamızın bu bölümünde ise; yörenin kültürüne çok büyük hizmetleri olmuş, ulusal anlamda kendini ispatlamış, yöre müziğinin bugüne kadar aktarılmasında önemli eserler yazmış ve halen bu müziğe hizmet eden musikişinasların, Elazığ (Harput) musikisinin yaşayan en önemli değerlerinden biri olan Nihat Kazazoğlu hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Elazığ Müzik kültürü üzerine iki ciltlik kitabı ile yöre kültürüne katkı sağlamış araştırmacı yazar Şemsettin Taşbilek, Kazazoğlu hakkında şöyle der: “Nihat ağabeyimiz, ilk Harput Müziği hocamızdır. Özellikle; Harput Müziği’ni gençlere sevdirmesi, yönettiği konserlerde onları öne çıkararak bu kültüre kazandırması, solo programlarıyla özendirmesi, beyefendiliği, sevecenliği ve yarenlikleriyle tam bir Elazığ-Harput beyefendisidir. Harput Müziği’ne ve Kültürü’ne bir öğretmen kalenderliğiyle bakan ve içten gönüldaşlığı ile yıllardır katkı sağlayan büyüğümüz, ağabeyimiz ve hocamızdır. Kendisini sever, saygı duyarız.” (Taşbilek, Kişisel Görüşme, 2021).

Türk Halk Müziği Sanatçısı Esat Kabaklı da Nihat Kazazoğlu ’nu şu sözler ile anlatmaktadır: “Nihat ağabeyi 1966-67 yıllarında aynı mahallede otururken tanıdım. Arkasından Göllübağ’da Ahmet Tasalı amcamızın bağını yarıya aldığımız yıl, dedesi Tasalı Bekir amcaların evine geldiğini duyardım. Özellikle Lokman Tasalı amca bağa geldiği zaman, akşamları onların evinden meşk sesleri gelirdi çok imrenirdim, daha 11-12 yaşlarındaydım. Sonraları ben bağlama çalmayı öğrendim ve hâliyle kendimi musikinin içinde buldum. Elazığ Musiki Cemiyetine sık sık gitmeye başladım. Tabii daha önce Elâzığ Halkevinde halk oyunları çalışmalarına katılıyordum.



1975 civarı; Nihat Kazazoğlu, Alaattin Pakyüz, Esat Kabaklı...EMK



1977, N. Kazazoğlu HO Eibi çalıştırıyor. E. Kabaklı, K. Perk, H. Karlıdağ, A. Tan



2010, N.Kazazoğlu FÜ Kons.'da Harput Müz. dersi veriyor.

Resim 5:Nihat Kazazoğlu Eğitimcilik Dönemleri¹¹

Halk oyunları yarışmasında jüri heyetinin içindeydi Nihat Kazazoğlu. Tam anlamıyla sohbet hâline girmemiz musiki cemiyetinde oldu. Birlikte müzik icraları,

¹¹ Taşbilek,2012, s:126.

mahallî müzik meşkleri yaptık. Kazazoğlu, Harput Müziği'ni bilinçli bir şekilde yapanların başında geliyordu bana göre. Bir konserde bana, versak hoyratı öğretmişti. Çeşitli konserlerde beraber korolara çıktık. Klasik Türk Müziği'ni de hakkıyla icra eden birisidir Nihat ağabey. Dayısı, bizim de pirimiz olan Lokman Tasalı hocadan etkilendiğini ve onun tavrıyla mahallî müziğimizi icra ettiğini tahmin ediyorum. Bu arada çok sayıda öğrenci yetiştirdi, onlara oldukça yardımcı oldu, Allah ömrünü uzun etsin, sağlıklı etsin, huzurlu etsin. Harput Müziği ve Kürsübaşı geleneğini sahneye, Nihat ağabeyimiz uygulamıştır. Kürsübaşı sahnesini daha önce görmemiştim, belki daha önce başkaları yapmış olabilir. Ruhu tamamıyla Harput'la özdeşleşmiş bir insan. Allah ondan razı olsun. Sevmeyen insan yoktur ağabeyimizi. Tabii ki ben de çok seviyorum. Selamlarımı, saygılarımı gönderiyorum.” (Kabaklı, Kişisel Görüşme, 2021)



Resim 6:Nihat Kazazoğlu ve Halk Oyunları Ekibi¹²

Elâzığ'daki ilk resmî müzik çalışmalarını başlatan ve bugüne kadar açılan bütün musiki kurumlarında büyük emekleri olan Klasik Türk Müziği Korusu Emekli Devlet Sanatçısı Naci Sönmez'in Nihat Kazazoğlu hakkındaki görüşleri ilgi çekicidir :

¹² Nihat Kazazoğlu Resim Arşivi

“1970 yılının Temmuz ayında, Elazığ’da Halk Eğitim Merkezi Musiki kolunun kurulması aşamasında, Tuna Çelikkilek’in yanına gittiğim zaman, gördüğüm ilk isim Nihat Kazazoğlu olmuştu. Musiki kolunu birlikte kurduğumuz Halk Eğitim Merkezinin konserlerinden sonra, musiki cemiyeti kurma fikrimiz doğmuş ve bu süreç dokuz ay sürmüştü. Başkanlığını Nihat ağabey’e devrettiğim 1992 yılına kadar, yani 22 yıl boyunca, bütün etkinliklerde, birlikte önemli çalışmalarda bulunduk.

Nihat ağabey’in, cemiyetteki en önemli adımlarından biri Harput Müziği ve Halk Oyunları kolunu kurup yönetmesidir. İlk yıllarda Türk Sanat Müziği ağırlıklı konserler yapılırken Harput Müziği şubesi kurulduktan sonra büyük bir sıçrama oldu. Ben, naçizane Türk Sanat Müziği okuduğum için Harput Müziği’ne pek yakın olamadım. 1980 yılında, sahnedeki bütün emeğin sahibi olan Nihat ağabey, Halk Oyunları ve Harput Müziği konserini verdi. Bu işte öncü, Nihat ağabey olmuştur. Hoyratları, gazelleri, türküleri okurken müziğe hâkimiyeti kadar, tavrı ve diksiyonu da çok mükemmeldi. Amacımız, bu bilgi birikimini, kültürünü halka dağıtması olmuştu. Bir annenin yavrusuna süt verir gibi hoyratları, gazelleri birçok öğrencisine ezberlettiğini ve birçok öğrenci yetiştirdiğini bilirim. Öğretmenlik kimliğini, musiki cemiyetinde, gençlere ve bizlere hep hissettirmiş, okuyuş tarzıyla Harput Müziği’ni bizlere sevdirmiştir. Böylece, benim sırtımı dayayacağım bir dağ gibi olmuş ve ona, hep yanımda ol diyerek ondan güç almışımdır.

Bir diğer başarı grafiği ise yurtdışında yapmış olduğu konserler oldu. Kültürümüzü ulusal boyuta taşıyarak oralarda sergiledi. Elazığ’daki bütün kültürel faaliyetlerde, sempozyumlarda Musiki Cemiyetimizin Harput meşalesini yakmış ve yüzlerce gence o temiz diksiyonuyla aktarmıştır. Adının altın harflerle yazılması gereken bir hocadır kendisi. Çünkü onun yetiştirdiği öğrenciler hâlen; o kültürü, bilgiyi kullanarak eğitim veriyorlar. Bence kaynak kişi vasfını tam anlamıyla taşımaktadır. Bu uğurda çok büyük hizmetleri olmuştur.” (Sönmez, Kişisel Görüşme, 2021).

Elâzığ’da, yıllardır kültür adına birçok çalışmaya öncülük eden, çeşitli faaliyetlerde yer alan, yine kültür adına Türkiye’deki en önemli arşivlerden birine sahip olan Manas Yayıncılığın sahibi Şener Bulut ise Kazazoğlu hakkındaki düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Nihat Kazazoğlu ile tanışmam, 1987 yılında olmuştu. Elazığ’da Kültür Bakanlığı kitabevini kurmuştum. Naci Sönmez’in cemiyetten ayrılıp koroya şef olarak atanmasıyla birlikte, Nihat ağabey 1992 yılında cemiyet başkanı olmuştu. 5 Aralık 1992 tarihinde, ilki Fikret Memişoğlu adına düzenlenen, Uluslararası Fırat Şiir Akşamlarında ilk defa bir araya geldik. Kendisi de Fikret Memişoğlu’nun öğrencisi olduğu için, o faaliyette yer alarak Fikret Memişoğlu’nun yazmış olduğu müstezâtı okumuştur. Sonraki yıllarda, Hazar Şiir Akşamları adıyla yürütülen faaliyetlerde, 2016 yılına kadar birlikte yer aldık. Kendisi, sanatsal faaliyetlerde, konserlerde çeşitli görevlerde bulundu. Çalışmalarımızda devamlı istişare içerisindeydik. 1998 yılının Eylül ayında, devrin cumhurbaşkanı Süleyman Demirel’i derneğin açılışına davet etmiştik. O dönemlerde, yönetimde Nihat ağabeyle birlikte çalışma fırsatımız oldu. 1998-2002 altın yıllarımızdı. Şanlıurfa’da büyük ses getiren bir konser yapmıştık. 2005 yılında Manas Yayıncılık’ı kurmam münasebetiyle, cemiyetteki birlikteliğimiz son bularak, Manas’taki çalışmalarımız başlamış oldu. Geçen 15 yıl içerisinde Manas Yayıncılık tarafından, il içi ve il dışında, tahmini olarak uluslararası 300’ün üzerinde faaliyet düzenlenmiş ve bunların hemen hepsinde Nihat Kazazoğlu da yer almıştır. Harput’taki usta-çırak ilişkisi ve geleneksel tavrıyla yetişmiş en önemli sanatçılarımızdan biridir.” (Bulut, Kişisel Görüşme, 2021).

Elazığ Devlet Türk Müziği Korusu Şefi Kenan Çimtay’ın, Kazazoğlu hakkındaki görüşleri ise şu şekildedir:

“Nihat Kazazoğlu, yetişmemde en büyük payı olan hocamdır. 1980 yılında, yani daha Musiki Cemiyetine başlamadan önce; Harput Yetiştirme Yurdundaki konserlerine ve onların provalarına katılmak için, Harput’a yürüyerek gider gelirdim. Yeni yeni keman çalmaya başladığım zamanlardı. Bir süre sonra ben de, onların farklı tarzlarda yaptıkları müziğe, kemanımla eşlik etmeye başladım. Naci Sönmez vesilesiyle bir konser sonrası tanışma fırsatı bulduğum Nihat ağabeyin, beni cemiyete davet etmesi sonucu, ilk çalışmaların temelini atmış olduk. Kendisi, musikişinas bir ailenin önemli değerlerindendir. Dayısı Lokman Tasalı birçok konserde “Adnan Çilesiz sabah güneşi, Nihat Kazazoğlu ikindi güneşi, ben de akşam güneşiyim” diye sözler söylerdi. Sadece Harput Musikisi’nin değil, Türk Sanat Müziği’nin de önemli isimlerinden biridir. Makamlara aşina ustalığının yanında, ezginin en güzel şekilde vücut bulmasında büyük bir kabiliyeti, ezgi bütünlüğünü çok iyi analiz eden bir yapısı vardır. Onunla çalıştığım

için kendimi çok şanslı hissediyorum. İlminden çokça faydalandığımız, üzerimizde emeği çok olan Kazazoğlu, Harput Musikisi’ni bizlere en doğru şekilde aktarmış ve hocamız olmuştur. Büyüklerimden aldığım feyzle, musikiye katkı sağlamak amacıyla yazdığım kitabıma da Nihat Kazazoğlu kaynak kişilik yapmıştır. Kendisi, kültüre âşık bir insan olduğu için; yer, zaman ve saat fark etmeksizin, her zaman problemlerimizi dinleyen bir ağabeyimizdir. Hatta kitabımdaki müstezâtı yazarken, geç saatlerde arayıp kendisinden okumasını rica etmişimdir. O da beni kırmadan dileğimi yerine getirmiştir. Usta-çırak ilişkisi ile ilerlediğimiz bu yolda en önemli kaynağımız, musiki cemiyeti ve oradaki değerli büyüklerimiz olmuştur. Bunların en başında da Nihat ağabey gelmektedir, kendisine sağlıklı bir ömür dilerim” (Çımtay, Kişisel Görüşme, 2021).

Ankara Kültür ve Turizm Bakanlığı Emekli Sanatçısı Adnan Çilesiz, hocası Kazazoğlu’ndan şu sözlerle bahsetmektedir:

“Nihat Kazazoğlu ile, 1972 yılında, Ticaret Lisesinde halk oyunlarında oynarken tanışmıştım, kendisi benim hocamdı. Bir yıl sonra ise Musiki Cemiyetinde müzik hayatım başlamış oldu. Usta-çırak ilişkisi ile bana müziği öğreten ilk isim Nihat hocamdır. Bana ilk okuttuğu eser kesik hoyrat olmuştur. Yine diğer türkülerde, hoyratlar, gazeller ve uzun havalar vb. türlerde de hep öğretici olmuştur. Harput’a ait, müzik ve folklorla ilgili ne tür varsa hepsini zihnime tek tek nakşetmiştir. İlgili ve özverili bir kişiliğe sahip olan hocamız, eğitimci kişiliğini musikide de harikulade bir şekilde kullanmaktadır. Günümüze kadar olan birçok konserde onun sayesinde görev aldım, birlikte çok çalışmalar yaptık. Aile meclislerindeki musiki ortamlarında da kendisiyle birlikte bulundum. 1985 yılında Ankara Devlet Korosunu kazandıktan sonra da hocamla olan diyalogum hiç kesilmedi. Gençlik yıllarımın hemen her gününü birlikte geçirdik, bu nedenle birçok anımız vardır. Elazığ Halk Kültürü’ne, Harput Musikisi’ne birçok hizmetlerde bulunmuş, bizi yurtdışında da temsil etmiş ender kişilerden birisidir. Allah kendisine sağlıklı uzun ömürler versin .” (Çilesiz, Kişisel Görüşme, 2021).



Resim 7:Kenan Çimtay ve Nihat Kazazoğlu¹³

Ankara Kültür ve Turizm Bakanlığı Emekli Sanatçısı Adnan  ilesiz hocası Kazazoğlu’ndan şu sözlerle bahsetmektedir:

“Nihat Kazazoğlu ile, 1972 yılında, Ticaret Lisesinde halk oyunlarında oynarken tanışmıştım, kendisi benim hocamdı. Bir yıl sonra ise musiki cemiyetinde müzik hayatım başlamış oldu. Usta  ırak ilişkisi ile bana müziği öğreten ilk isim Nihat hocamdır. Bana ilk okuttuğu eser “Kesik Hoyrat” olmuştur. Yine diğer türkülerde, hoyratlar, gazeller ve uzun havalar vb. türlerde de hep öğretici olmuştur. Harput’a ait, müzik ve folklorla ilgili ne tür varsa hepsini zihnime tek tek nakşetmiştir. İlgili ve özverili bir kişiliğe sahip olan hocamız,  ğitimci kişiliğini musikide de harikulade bir şekilde kullanmaktadır. Günümüze kadar olan birçok konserde onun sayesinde görev aldım, birlikte çok çalışmalar yaptık. Aile meclislerindeki musiki ortamlarında da kendisiyle birlikte bulundum. 1985 yılında Ankara Devlet Korosunu kazandıktan sonra da hocamla olan diyalog m hiç kesilmedi. Gençlik yıllarımın hemen her gününü birlikte

¹³ Nihat Kazazoğlu Resim Arşivi

geçirdik, bu nedenle birçok anımız vardır. Elazığ halk kültürüne, Harput musikisine hizmetlerde bulunmuş, bizi yurtdışında temsil etmiş ender kişilerden birisidir. Allah kendisine sağlıklı uzun ömürler versin .”(Çilesiz, Kişisel Görüşme, 2021).

Dr. Öğr. Üyesi İrşat Kazazoğlu, babası hakkındaki görüşlerini şu sözlerle anlatmaktadır:

“Babamın en güzel özelliği, evin içine müziği sokmuş olmasıdır. Doğum günlerimizi hep müzik eşliğinde kutlardı. Lokman dayım, babamın müzikle ilgilenen arkadaşları gelir, evde meşkler yapılırdı. İşte biz orada Harput Müziği’ne aşina olmaya başladık, bizim de müzik temelimiz bu dönemlerde başlamış oldu. Bu süreçte evimizde TRT’nin de takip edilmiş olması, doğal olarak, kendisinin de farkında olmadan örtülü olarak bizi dolduruyordu. Üç kardeşin içerisinde Dilşat ve ben müziğe kabiliyetli olduğumuz için bizi etkiledi. Lise son sınıf yıllarımda, konservatuvar benim aklıma babam tarafından nakşedildi. Zaten müzik ortamında yetişmiş olmam sebebiyle müziğe olan ilgim iyice arttı ve müziğe aşina olmamı sağladı. Babamın çok ısrarlı olmasının yanı sıra annemin de konservatuvara sıcak bakmadığını söyleyebilirim. Annemi ikna ederek konservatuvar sınavına girdim ve kazandım. Böylece profesyonel olarak müziğe adımımı atmış oldum. Tabii ki babamdan aldığım destek bu süreçte benim için çok önemliydi. Babamın dedesi ile benim dedem kendisinin müzik okumasına çok sıcak bakmadığı için içinde bir ukde kalmıştı. Bu nedenle “sınavı kazanman beni çok mutlu etti, benim almadığım eğitimi kızım alacak inşallah” derdi.



Resim 8: İrşat Kazazoğlu ve Nihat Kazazoğlu¹⁴

Benim ilk enstrümanım olan kanun sazımı da büyük bir hevesle bana babam almıştır. Musiki konusundaki disiplinli eğitimci kişiliği, her zaman üzerimde etkili olmuştur.

Babamın, yöre müziğine oldukça hâkim olmasının yanı sıra, her şeyi mantık çerçevesinde değerlendirmesi önemli özelliklerindendir. Şiir ve form sistemine önem vermektedir. Okuduğu hoyratlar içerisinde manileri de mantık çerçevesinde değerlendirip, prozodiye uygun bir şekilde icra edilmesine dikkat eder. Şiire, şiirin doğru okunmasına, manasına, tasnifine önem vermektedir ki bu durum kaynak diye tabir ettiğimiz her kişinin başarabileceği bir iş değildir. Önemli diyebileceğim noktalardan biri de budur. Müzikal bilgisini, Harput temellerine kendi kendine oturtmuş ve bunun aktarımını çok güzel bir şekilde yapmış ve yapmaktadır. Sadece bir okuyucu değildir, sözlerin içindeki bütünlüğü, anlamı edebî yönde açıklayabilmektedir. Her alanda olduğu gibi bizim alanımızda da kendi bilgisini başkalarına aktarmaktan

¹⁴ Kağan Doğan Resim Arşivi

kaçınanlar varken, kendisi daima; yer, zaman ve saat kavramı gözetmeden, öğretebileceği bütün konularda musiki severlere yardımcı olmaya çalışmaktadır. Harput Müziği ile ilgili; sebeplerini açıklayarak çıkarımlarda bulunması ve bunları yol gösterici bir kimlikle aktarması en önemli özelliklerinden biridir.” (Kazazoğlu, Kişisel Görüşme, 2021).

Elazığ (Harput) musikisinin yaşayan en önemli ismi diye tabir edebileceğimiz, Nihat Kazazoğlu’nun dayısı Emekli Albay Lokman Tasalı, yöredeki birçok sanatçının ve kendisinin de hocasıdır. Yeğeni hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

“Nihat Kazazoğlu benim yüreğim, evladımdır. Evimizin, yani ablamın tek erkek çocuğu olması münasebetiyle bizdeki yeri çok farklı olmuştur. 4-5 yaşlarına kadar sürekli yanımda olan yeğenime küçük yaşlarında musiki dersi vermek istedim ve bu yeteneği onda keşfettikten sonra daha da çok üzerine titredim. Okula başlama çağı geldiği zaman, dedesinin okula gitmesine karşı çıkması zor bir süreç olmuştur aslında. Ben Nihat’ı yanıma alarak, onun eğitim almasını sağladım. Ailesinden uzaklaştığı küçük yaşlarda ona faydalı olabilecek her türlü eğitimi verirdim ve musiki de bu dönemde büyük bir yer edinmişti. Onu çok defa sırtımda taşıyarak birlikte çok yol yürümüşüzdür. Yol boyunca, küçük yaşta olmasına rağmen ona; öğrenmesini istediğim türküler, hoyratlar, uzun havalar, gazeller öğrettirdim. Çünkü onda farklı bir musiki yeteneği vardı, algısı çok açık olduğu için ne versen alabiliyordu. Dedesi ve babası müzik okumasına pek sıcak bakmazken ben de bir ustası olarak ona elimden gelen çabayı göstermişim. Onun anlayabileceği şekilde, daha açık nasıl anlatabilirim diye sözleri değiştirdiğim zamanlar da olmuştur. Gençlik yıllarına kadar sürekli birlikte olduk. Öyle bir dönem geldi ki benden daha iyi oldu kendisi, artık sadece halk musikisini değil cemiyete girmesiyle Türk Sanat Müziği’ni de güzel bir şekilde icra etmeye başladı. Gelişmeye açık olduğu her halinden belliydi. Ondandır dinlemeyi en çok sevdiğim eser, hatta herkesin ondan severek dinlediği eserler arasında, müstezat gelmektedir. Dedesinin ve babasının hafız olması, sedasının güzelliğinin genlerinden geçtiğini de göstermektedir. Kendisinin Harput Müziği’ne, Elazığ-Harput Kültürü’ne ve birçok sanatçının yetişmesine büyük katkıları olmuştur, sağlık ve sıhhat diliyorum.” (Tasalı, Kişisel Görüşme, 2021).

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan Yardımcısı Sebahattin Sivrikaya ise Nihat Kazazoğlu ile ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Müziğe ve halk oyunlarına karşı olan ilğimden dolayı 1979 yılında Elazığ Musiki Konservatuvarı Derneğine halk oyunları kursiyeri olarak kayıt yaptırđım. Orada benim ilk hocam Adnan amlıbel idi. Adnan amlıbel hocam da Nihat Kazazoğlu hocam tarafından yetiştirilmişti. Ben o sıralar, Elazığ Musiki Konservatuvarı Derneğinde halk oyunları kursiyeri olarak devam ederken bir taraftan da Elazığ-Harput Müziğı, sanat müziğı, halk müziğı korolarında da hanende olarak görev yapardım. Harput korosunda şefimiz, Nihat Kazazoğlu hocamız idi. Harput Müziğı’nin konservatuvar düzeyinde, düzenli ve sistematik bir şekilde eğitimini Nihat Kazazoğlu hocamızdan öğrendik. O yıllarda aynı zamanda Elazığ Endüstri Meslek Lisesi öğrencisi idim. Atölye hocam Ali Tan’ın kurmuş olduğı halk oyunları topluluğunda da hem ekip başı idim, hem de Ali Tan hocamıza yardımcı oluyordum. 1980-1981 öğretim yılı içerisinde Elazığ il içi liseler arası halk oyunları yarışmasına hazırlanıyorduk. Nihat Kazazoğlu hocamız da Elazığ Ticaret Lisesi Halk Oyunları Topluluğunu çalıştırıyordu, yani rakiptik. Halay oyununda, gerek Musiki Konservatuvarı Derneğinde gerekse Elazığ Endüstri Merkezi Halk Oyunları Topluluğunda çalışırken 10 santim denilen bir figür vardı. Bu figürün Nihat Kazazoğlu figürü olduğunu öğrendim. Ali Tan ve Adnan Çamlıbel, Nihat Kazazoğlu hocamızın yetiştirdiğı; aynı ekolden, öğrencileri idiler. Dolayısı ile ben de aynı ekol içerisinde yetişiyordum. Harput Musikisi çalışmalarında da Nihat Kazazoğlu ekolü vardı. Bir de Nihat Kazazoğlu hocamızın Fırat dergisinde aydaıra oyununun hikâyesi ve efsanesi ile ilgili bir yazısını okumuştum. Fikret Memişoğlu’na dayanarak yazılan bu yazıda, Uygurların Kut Dağı Efsanesi ve Göç Destanını işaret ediyordu, çok ilgimi çekmişti. Araştırıp öğrenirken, hem rahmetli Fikret Memişoğlu’nun hem de Nihat Kazazoğlu hocamızın bu düşünce ve tespitlerinin yerinde olduğunu anladım, çok doğru bir tespitti. Oyunun icra ediliş tarzı ve fonksiyonlarını düşündüğümüzde, çok çok eski bir köke sahip olduğunu, eski Türk inanç ve kültürlerinin izlerini taşıdığını görürüz. Daha sonraki yıllarda Musiki Konservatuvarı Derneğinde Nihat Kazazoğlu hocamın çalıştırdığı halk oyunları topluluğunun A kadrosunda yani birinci

ekibinde; Adnan Çamlıbel, Ali Tan, Hüseyin Karlıdağ hocalarımla birlikte, hatta bir dönem de Nihat Kazazoğlu hocamla birlikte oynadık.

Kısaca şöyle söyleyebilirim. Elazığ-Harpur Müziği ile ilgili bugün bir şeyler biliyorsak bunun ilk temellerini Nihat Kazazoğlu hocamızdan aldık. Elazığ Halk Oyunları konusunda da Nihat Kazazoğlu hocamın üzerimdeki teorik ve pratik olarak katkıları yadsınamaz.

Yukarıda izah ettiğim çalışmaların dışında birçok konser, gösteri ve festivallerde birlikte yer aldık. Ayrıca, gerek lisans tezim olan ‘Elazığ Yöresi Halk Oyunlarının Halkbilimi Açısından İncelenmesi’, gerekse yüksek lisans tezim olan ‘Elazığ Yöresi Köy- Seyirlik Oyunlarının İncelenmesi’ çalışmalarımda, ayrıca yazmış olduğum ‘Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları Müzikleri’ adlı kitap çalışmamda kendisinden öğrendiğim Elazığ-Harpur sosyo-kültür hayatı bilgileri, Elazığ-Harpur müzik ve oyun kültürü ve geleneği ile ilgili bilgiler ve oyun müziklerinden de notaya almış olduğum oyun müzikleri içerisinde bir kaçında da hocam Nihat Kazazoğlu kaynak kişi olarak destek olmuştur, kendisine teşekkürü bir borç biliyorum.

Kırğızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan Yardımcısı Sebahattin Sivrikaya, Nihat Kazazoğlu hocamız, aileden gelen bir musiki yeteneğine ve geleneğe sahiptir. Babası Mehmet Kazazoğlu; Harpur’un yetiştirdiği güzel sesli hafızlardan biri, dayıları Ahmet Tasalı ve Lokman Tasalı da Harpur müziğinin en önemli temsilcilerindendir. Nihat Kazazoğlu, aileden gelen bu yetenek ve geleneğin yanı sıra; Elazığ-Harpur folklorunun en önemli ismi, kaynak kişisi ve mihenik taşı Rahmetli Fikret Memişğlu’nun sohbet, meşk ve meclislerinde bulunarak; müzik kültürü, oyun kültürü ayrıca Elazığ-Harpur folkloru alanında yetişmiş, çeşitli konser, gösteri ve festivallere katılmıştır.

1971 yılında Elazığ Musiki Cemiyetinin kuruluşunda kurucu ye olarak görev almış, bu sosyal-kültürel kurumda, “Harpur Müziği Kürsüsü”n kurmuş, aynı zamanda da “Halk Oyunları Topluluğu”nu oluşturup halk oyunları dalında eğitim çalışmaları yaparak Elazığ- Harpur musikisini ve oyunlarını yüzlerce insana öğretmiş ve bu kutlu ocakta yetiştirmiştir. Aileden aldığı kök ile bir gelenekten beslenip, kendisinin yetiştirdiği sanat adamlarının da aynı ekolün veya geleneğin temsilcileri olarak hizmet etmelerini sağlamış bir karakterdir.

Nihat Kazazoğlu, Elazığ-Harput kültürü, folkloru, dolayısıyla müziği ve halk oyunları ile ilgili yapılan sözlü-sözsüz, uygulamalı ve bilimsel çalışmalara kaynaklık etmiş bir kültür ziyasıdır.” (Sivrikaya, Kişisel Görüşme, 2021)



BÖLÜM III

3.YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin ortak olarak kullanıldığı bu araştırma, genel itibarı ile betimsel bir özellik taşımaktadır. Sanatçının yaşamı, sanatçı kişiliği yöre müziğine katkılarının ifade edilmesi ve diğer özelliklerinin değerlendirilmesinde nitel yöntemlerden faydalanılmıştır. Gerekli durumlarda nicel yöntemlere de başvurulmuş olmakla beraber araştırmanın ağırlıklı olarak nitel bir model olduğu söylenebilir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Nihat Kazazoğlu'nun yaşamı, sanatçı kişiliği, Elazığ (Harput) Musikisi'ne katkıları ve kaynaklık yaptığı eserleri teşkil etmektedir. Örneklemine ise konuya yönelik elde edilen ve ulaşılabilen veriler oluşturmaktadır.

3.3. Sınırlılıklar

Araştırma, Nihat Kazazoğlu'nun ulaşılabilen ve çeşitli kaynaklarda tespit edilen kişisel bilgileri ve çalışmaları ile sınırlı tutulmuştur.

3.4. Sayıtlar

Bu araştırma;

- Araştırma yapılan örneklem gurubunun evreni tam olarak yansıttığı,
- Araştırma yönteminin araştırmanın amacına uygun olduğu,
- Veri toplama araçlarının bir araştırma için kapsam olarak yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu sayıtlarından hareket edilerek gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler doküman incelemesi ve kişisel görüşme yöntemler ile elde edilmiştir. Görüşme tekniği ise insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir

yöntemdir. Araştırmada kullanılan bir diğer yöntem olan doküman incelemesi ise, nitel araştırmalarda gerek kendi başına gerekse görüşme ve gözlemle elde edilen verilere destek amacıyla kullanılan bir veri yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006:40).



BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgular ışığında geliştirilen yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Nihat Kazazoğlu, musiki alanındaki ilk resmi çalışmaları; 1971 yılında Elazığ Musiki Cemiyetinde başlatan, bu çalışmaları büyük bir ivedilikle takip eden, otantikliğini bozmadan günümüze kadar getiren en önemli şahsiyetlerdendir. Elazığ (Harput) Musikisi Topluluğunun şube başkanı olarak musiki cemiyetinde görev alan Kazazoğlu Devlet Konservatuvarlarına akademisyen, Kültür Bakanlığına ve TRT'ye bir çok sanatçı kazandırmıştır. Musiki Cemiyetinde öğrenciler yetiştirmiştir. Esat Kabaklı, Adnan Çilesiz, Gürsel Coşkun, İrşat Kazazoğlu, Atilla Gündüz, Kenan Çimtay, Sebahattin Sivrikaya gibi birçok isim bu cemiyette yetişmiştir. Cemiyette yapılan bütün konserlerde şef olarak konserler yönetmiş, il içi ve il dışındaki bütün faaliyetlerde yöre müziğini tanıtmak adına çalışmalarını sürdürmüştür. Cumhurbaşkanlarımızdan Kenan Evren, Turgut Özal, Süleyman Demirel'e konserler vermiştir. Süleyman Demirel'le yapılan görüşmeler çerçevesinde musiki cemiyetine, kamu yararına çalışan dernekler statüsü kazandırmıştır.



Resim 9:Yurt Dışı Konserlerinden ¹⁵

Nihat Kazazoğlu'nun öncülüğünde yapılan diğer katkılar da yurt dışında verilen konserler olmuştur. 2000 yılında, Fransa'da, Paris ve Lyon şehirlerinde 'Türkiye Müzik Günleri' adı ile düzenlenen konserlerde Musiki Derneğinin Elazığ (Harput) Müziği şubesi ile katılarak konserler vermiştir. Bu konserlerde yöreye ait eserler seslendirilmiştir. Aynı yıl içerisinde Almanya'da "İl il Türkiyem" adlı konsere katılarak burada da yöreyi temsil etmiştir. Dernekteki arşiv çalışmalarını Esat Kabaklı ile birlikte sürdürmüş ve kaybolmaması için eserleri sesli olarak kayıt altına almıştır.

Dönemin kültür ve Turizm Bakanı olan Namık Kemal Zeybek'in Elazığ ziyareti sırasında bir konser verilmiştir. Burada Musiki Derneğinin profesyonel ekibini gören Namık Kemal Zeybek, büyük bir hayranlıkla konseri izleyip oldukça etkilenmiştir. Elazığ'a Kültür ve Turizm Bakanlığı korusu kurulması sözünü vermiştir. Aynı yıl içerisinde koronun oluşturulmasına vesile olan önemli isimlerden biridir. Böylelikle

¹⁵ Şemsettin Taşbilek Resim Arşivi

resmî musiki kurum ve kuruluşlarının kurulmasında doğrudan ve dolaylı bir şekilde etkisi olmuştur.



Resim 10:Üsküdar Musiki Cemiyeti Ziyareti¹⁶

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Çalışmamıza konu olan, Elazığ (Harput) Müziği'ne katkılarını tespit etmeye çalıştığımız Nihat Kazazoğlu üzerinde etkili olan şahsiyetlerin başında; yörede birçok sanatçının yetişmesinde de etkili olduğu gibi, onu yanına alıp eğiterek daha 4-5 yaşlarından itibaren musikiyle tanışmasına vesile olan, ondaki yeteneği keşfedince öncelikli olarak musiki eğitimine ağırlık veren dayısı Emekli Albay Lokman Tasalı gelmektedir.

¹⁶ Şener Bulut Resim Arşivi



Resim 11 :Lokman Tasalı ve Nihat Kazazoğlu¹⁷

Fikret Memişoğlu, Kazazoğlu'nun musiki alanında yetişmesinde katkısı olan ikinci şahsiyettir. O zamanlar Memişoğlu'nun evinde yapılan meşklere yer alan Kazazoğlu, kendisine dinletilen kayıtlar ile Memişoğlu'nun eşi Ayşe Hanım'dan musiki alanında çokça faydalanmış, lise yıllarında ise yine Fikret Memişoğlu tarafından kurulan halk oyunlarında yer almıştır. Memişoğlu, yaşamının sonuna kadar geçen sürede sürekli Kazazoğlu'na bilgi birikimi ve yazdığı kaynaklar ile yardımcı olmuştur. Kendisini tambur öğrenmesi için Tamburî İhsan Hisarlı adlı bir hocaya yönlendirdiğini, fakat zamanın şartlarından dolayı gidemediğini belirtmiştir.

Kendisinin etkilendiği, feyzaldığı şahsiyetler olduğu gibi bir de kendisinden etkilenen, feyzalanlar vardır. Bu isimlerden biri Türk Halk Müziği Sanatçısı Esat Kabaklı'dır. Nihat Kazazoğlu ile ilk tanışması, Elâzığ halkevinde gerçekleştirilen halk oyunları çalışmaları sırasında olmuştur. Elazığ Musiki Cemiyetinde, birlikte müzik icraları, mahallî müzik meşklere icra ettiklerini dile getiren Kabaklı, Elazığ (Harput) Müziği'ni bilinçli bir şekilde yapanların başında Kazazoğlu'nun ilk isim olduğunu düşündüğünü, Klasik Türk Müziği'ni de hakkıyla icra ettiğini, bir konserde ise kendisinden versak hoyratı öğrendiğini ifade etmiştir.

¹⁷ Şener Bulut Resim Arşivi

1972 yılında, Ticaret Lisesinde, kendisi halk oyunlarında oynarken Nihat Kazazoğlu'nun, orada hocası olduğunu, bir yıl sonra ise musiki cemiyetinde müzik hayatına başladığını söyleyen Ankara Kültür ve Turizm Bakanlığı Sanatçısı Adnan Çilesiz de, kendisinden etkilenen bir diğer şahsiyettir. Müziği öğrendiği ilk ismin Nihat Kazazoğlu olduğunu ve ilk olarak kendisine kesik hoyrat okuttuğunu belirten Çilesiz; hocasının Elazığ halk kültürüne, Elazığ (Harput) Musikisi'ne önemli hizmetlerde bulunan ender isimlerden biri olduğunu, musikideki mükemmel eğitimci kişiliğiyle de bilindiğini, çok ilgili ve özverili bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir.



Resim 12:Nihat Kazazoğlu ve Musiki Cemiyeti

Nihat Kazazoğlu'nun akademisyen olan kızı Dr. Öğr. Üyesi İrşat Kazazoğlu, kendisinden ders alan, etkilenen bir başka isimdir. Evlerinde meşkler yapıldığını ve bu vesileyle, kardeşiyle birlikte Elazığ (Harput) musikisine aşina olmaya başladıklarını ve lise son sınıftayken babası tarafından konservatuvara yönlendirildiğini, musiki konusunda disiplinli bir eğitimci kişiliğe sahip olmasının da kendisinin yetişmesinde önemli bir etken olduğunu belirtmiştir. Yaşayan önemli kaynak şahıslardan biri olan Kazazoğlu'nun; sadece bir okuyucu olmakla kalmayıp sözlerin içindeki bütünlüğe, anlama ve edebîliğe de oldukça önem verdiğini sözlerine eklemiştir.

Yetişmesinde en büyük payı olan hocalarından birinin Nihat Kazazoğlu olduğunu söyleyen Elazığ Devlet Türk Müziği Korosu şefi Kenan çimtay, musikişinas bir ailenin değerli bir ferdi olan Nihat Kazazoğlu'yla, bir konser sonrası Naci Sönmez vasıtasıyla tanıştığını belirtmiştir. Ezginin en güzel şekilde zuhur etmesinde büyük bir kabiliyete sahip olan hocasının, kendisinin kitabına kaynak kişilik yaptığını da özellikle vurgulamıştır.

Elazığ (Harpur) musikisi kültürüne, yazdığı iki ciltlik eseri ile katkıda bulunan Araştırmacı Yazar şemsettin Taşbilek, ağabeyimiz, hocamız dediği, beyefendiliği ve sevecenliğiyle tam bir Elazığ-Harpur beyefendisi olan Nihat Kazazoğlu'nun, özellikle; Elazığ (Harpur) Musikisini gençlere sevdirmeye konusunda oldukça başarılı olduğunu belirtmiştir.

Elâzığ'daki ilk resmî müzik çalışmalarını başlatan ve bugüne kadar açılan bütün musiki kurumlarında büyük emekleri olan Klasik Türk Müziği Korosu Devlet Sanatçısı Naci Sönmez, 1970 yılında Halk Eğitim Merkezinin musiki kolunu birlikte kurdukları Nihat Kazazoğlu'yla, 1992 yılına kadar birçok etkinlikte bulunduklarını belirtmiştir. Cemiyet başkanlığını 1992 yılında kendisine devrettiği Kazazoğlu'nun; cemiyette Harpur Müziği ve Halk Oyunları kolunu oluşturarak yönetmek, okuyuş tarzıyla Elazığ (Harpur) Musikisi'ni gençlere sevdirmek, yurtdışında yapmış olduğu konserlerle yöre kültürümüzü ulusal boyuta taşımak, Elazığ'daki bütün kültürel faaliyetlerde, sempozyumlarda bulunarak musiki cemiyetinin adından gururla bahsedilmesini sağlamak gibi önemli meziyetlerinden bahsederek devamlı ondan g aldığını sözlerine eklemiştir.

Elazığ (Harpur) Musikisi'nin konservatuvar düzeyinde, düzenli ve sistematik bir şekilde eğitimini, hocası olan Nihat Kazazoğlu'ndan aldığını belirten Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan Yardımcısı Sebahattin Sivrikaya ise, Nihat Kazazoğlu'nun, aileden gelen bir musiki yeteneğine ve geleneğe sahip olduğunu ifade etmiştir. Yetiştirdiği sanat adamlarının da aynı ekolün veya geleneğin temsilcileri olarak hizmet etmelerini sağlayan Kazazoğlu'nun; kendisi zerindeki Elazığ (Harpur) Musikisi ve Halk Oyunları ile ilgili teorik ve pratik katkılarının da yadsınamayacağını belirtmiştir. Lisans ve yüksek lisans tezi ile kitabının hazırlanmasında kaynak kişi olarak aktif rol alan hocasıyla birlikte birçok konser,

gösteri ve festivalde yer aldıklarını da dile getiren Sivrikaya, Kazazoğlu'nun; Elazığ (Harput) kültürü, folkloru, dolayısıyla müziği ve halk oyunları ile ilgili yapılan sözlü-sözsüz, uygulamalı ve bilimsel çalışmalara kaynaklık etmiş bir kültür ziyası olduğunu vurgulayarak hocası hakkındaki görüşlerini ortaya koymuştur.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Bugün yaşayan en önemli kaynakların başında gelen Nihat Kazazoğlu'nun; Harput'ta, musiki ile oldukça ilgili bir ailede doğup büyümüş olması, onun bu kültürü iyice özümsemesine vesile olmuştur. Dayısı Lokman Tasalı, annesi Sakine hanım ve babası Sait efendi onun Elazığ (Harput) Musikisi'ni çok iyi öğrenen ve öğreten, Harput kültürüyle yoğrulmuş bir musikişinas olarak yetişmesinde en büyük etkenlerdir. 1968 yılında üniversite eğitimini tamamlayan Kazazoğlu, kendisinin müzik bilgisinden haberdar olan ve musiki hayatına yön veren, yetişmesinde büyük emeği olan önemli şahsiyetlerden Fikret Memişoğlu'nun telkinleriyle; özellikle koro ve halk oyunları ekiplerine, Elazığ (Harput) ezgilerini ve yöreye ait oyunları en özgün haliyle öğreterek iyi bir şekilde yetişmelerine vesile olmuştur. Halk Eğitim Merkezi bünyesinde kurulan Elâzığ Halk Oyunları Öğretmenleri ekibinde hem eğitici hem oyuncu olarak yer almış ve böylece yöre kültürünün tanıtımında oldukça büyük görev üstlenmiştir. Elazığ Musiki Cemiyetinin kuruluşunda kurucu üye olarak yer alan Kazazoğlu; burada verdiği eğitimlerle birçok önemli ismin yetişmesine önderlik etmiştir. Büyüklerinden aldığı eğitim sayesinde, aktarıcı kimlik özelliği kazanmış, dolayısıyla yaşadığı dönemde musikiye büyük katkıları olmuştur. İyi bir müzik kulağına sahip, ağızdan çıkardığı ezgileri eksiksiz bir şekilde birebir notayla aynı biçimde seslendirebilen ve mütevazı bir kişiliğe sahip olan Kazazoğlu; Elazığ (Harput) Musikisi'nin otantikliği bozulmadan günümüze kadar gelmesini sağlayan, müzik hafızası çok geniş, iyi bir eğitimci, iyi bir aktarıcı kimliğine sahiptir.

Böylece ses ve saz sanatçılarına, ezgilerin çalma ve söyleme kısımlarını doğru bir şekilde öğreterek birincil kaynak olmuştur.

Popüler müziğin yöre müziklerini geride bıraktığı bu dönemlerde aktarıcı özelliğe sahip olmak ve bunu başarı ile kullanmak büyük bir ustalıktır. Bir çıkar ve menfaat gözetmeden bu fedakârlığı yapan Kazazoğlu, bu bakımdan önemli bir şahsiyettir.

Kazazoğlu, Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarında seçmeli Harput Müziği dersleri de vermiştir. Bu eğitim 2007-2010 yılları arasında yaklaşık 3 yıl kadar sürmüş ve birçok öğrencinin yöre müziğini öğrenmesinde etkisi olmuştur.

Ayrıca, 07.02.2014 tarihinde Belediye Meclisi tarafından; Cumhuriyet Mahallesi, Sönmez Sokak'ta bulunan bir parka Nihat Kazazoğlu'nun adı verilmiştir.



Resim 13: Elazığ Musiki Cemiyeti¹⁸

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Nihat Kazazoğlu, Elazığ Halk Eğitim Merkezinde kurulan Elazığ Halk Oyunları Öğretmenler ekibini hem çalıştırmış hem de ekipte oyuncu olarak yer almıştır. Çalıştırdığı bu ekip, il içinde düzenlenen halk oyunları yarışmasında birinci olduğu gibi, TRT'nin Diyarbakır'da düzenlediği Doğu ve Güneydoğu Anadolu illeri bölge yarışmasında da Elazığ'ı temsil ederek birincilik kazanmıştır. Üç dönem yaptığı başkanlığı zamanında Kütahya'da, Halk Oyunları Final Yarışması'na katılan Halk Oyunları Topluluğu Türkiye'de ikinci olmuştur. Bu sırada kayıtları Stüdyo Kemaliye tarafından yapılan 'Enstrümantal Harput Müziği' kasetini hazırlamıştır. İl içinde yapılan

¹⁸ Naci Sönmez Resim Arşivi

telefon görüşmelerindeki beklemlerde farklı türde müziklerin yerine Elazığ (Harput) Musikis'i dinlenmesine de vesile olmuştur.



Resim 14:TRT Yöre Derleme Çalışmaları¹⁹

Harput'ta gelenek hâline gelen şehriye kesme işini, içerisinde müzikal öğelerin de yer aldığı, 'Şehriye Gecesi' adı altında hazırladığı ve Halk Eğitim Merkezinde sahnelediği bir programla halka sunmuştur. Sık sık okul geceleri ve müsamereler düzenlemiştir.

Geleneksel olarak Elazığ'da düzenlenen Uluslararası Hazar Şiir Akşamları'nın on altıncı programına kadar önemli katkılarda bulunan Kazazoğlu'nun, genel olarak katıldığı ve birçoğunda mahallî eserler icra ettiği programları şu şekilde sıralayabiliriz:

Manas Yayıncılık Açılış Konseri (2006)

Ölümünün 50.Yılında Harputlu Sabri Efendi' yi Anma Gecesi (2007)

Doğumunun 100.Yılında Elmas Yıldırım'ı Anma Etkinliği (2007)

Notaların Kanatlarında Elazığ Şiirleri (2007)

Elazığ-Muş Kültür Sanat Buluşması (2009)

¹⁹ Nihat Kazazoğlu Arşivi

Doğumunun 80. Yılında Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu (2010)

Elazığ Musiki Cemiyeti 40.Sanat Yılı (2010)

Elazığ-Diyarbakır Kültür Buluşması (2011)

Paşa Demirbağ 80.Doğum Yılı Kutlamaları (2011)

Ziya Çarsancaklı'ya Saygı Gecesi (2011)

Elazığ Bakü Kültür ve Sanat Buluşması (2012)

Ali Emiri Efendi'ye Saygı Gecesi (2013)

Elazığ Kazan Kültür Sanat Buluşması (2013)

Harput'un Kayıp Şairi Süleyman Bektaş'ı Anma Gecesi (2014)

Sanat Hayatının 50.Yılında Mustafa Turhan (2014)

Yemen Türküsü Gecesi (2016)

Doğumunun 100.Yılında Fikret Memişoğlu (2017)

TRT Yöre Derleme Çalışmaları (2019)



Resim 15:Kültür Sanat Buluşmaları²⁰

²⁰ Şener Bulut Resim Arşivi

4.5.Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Nihat Kazazoğlu: Elazığ Valisi Lütfullah Bilgin döneminde, valilik tarafından bastırılan iki ciltlik “Notalarla Harput Musikisi” adlı kitapların komitesinde kaynak kişi olarak yer almıştır.

TRT’nin 14 Eylül 2019 yılında yapmış olduğu yöre derleme çalışmalarında yörede okunan türkülerin hemen hemen tamamını seslendirerek katkıda bulunmuştur.

Şemsettin Taşbilek ve Salih Turhan’ın yazmış olduğu “Elazığ-Harput Havaları” kitabında 16 eserde kaynak kişi olarak katkı sağlamıştır. Bu eserler:

Tablo 1: Elazığ-Harput Havaları Kitabındaki Eserler

ESER ADI	DERLEYEN	KAYNAK	NOTAYA ALAN	MAKAM DİZİSİ	USUL
Al Almayı Daldan Al	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Uşşak Makam Dizisi	10/8
Büyük Cevizin Dibi	Elaziz Halkevi(1937)	Nihat Kazazoğlu	Sebahattin Sivrikaya	Uşşak Makam Dizisi	4/4
Çaldığı Deftir	Nihat Kazazoğlu	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Hicaz Makam Dizisi	2/4
Çayda Çıralarım Var	Salih Turhan	Nihat Kazazoğlu	Salih Turhan	Segah Makam Dizisi	10/8
Dağ Üstüne Dağı Koysam	Salih Turhan	Nihat Kazazoğlu	Salih Turhan	Uşşak Makam Dizisi	7/4
Elaziz Uzun Çarşı	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Uşşak Makam Dizisi	4/4
Evleri Uçta Yârim	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Uşşak Makam Dizisi	4/4
Gelin Ağlar Yaşın Ağlar	Salih Turhan	Nihat Kazazoğlu	Salih Turhan	Uşşak Makam Dizisi	4/4
Görmedim Alemde Bir Benzerin	Esat Kabaklı	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Rast Makam Dizisi	10/8
İsfahan’da Han İşlerim	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Segah Makam Dizisi	10/8
Kara Dut Parmak Gibi	Şemsettin Taşbilek	Nihat Kazazoğlu	Şemsettin Taşbilek	Rast Makam Dizisi	4/4
Kerem Der’ ki Aslıhan’ım	Salih Turhan	Nihat Kazazoğlu	Salih Turhan	Segah Makam Dizisi	10/8
Mendilimde Kare Var	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Rast Makam Dizisi	4/4

O Yanı Pembe Bu Yanı Pembe	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Nurettin Demirbaş	Segah Makam Dizisi	10/8
Yeşil Yaprak Arasında	Salih Turhan	Nihat Kazazoğlu	Salih Turhan	Saba Makamı Dizisi	10/8
Çoban Beni Çaydan Geçir	Salih Turhan	Nihat Kazazoğlu	Salih Turhan	Segah Makam Dizisi	4/4

Elazığ Belediyesi Elazığ Kitaplığı Projesi adı altında çıkarılan “Notalarla Harput Nağmeleri” kitabında aşağıdaki eserlere kaynak kişi olarak katkıda bulunmuştur. Bu eserler:

Tablo 2: Notalarla Harput Nağmeleri Kitabındaki eserler

ESER ADI	DERLEYEN	KAYNAK	NOTAYA ALAN	MAKAM DİZİSİ	USUL
Çatal Kaya Alınmaz	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Elazığ Belediyesi	Uşşak Makam Dizisi	10/8
Bir Taş Attım Çaya Düştü	Muzaffer Sarısözen	Nihat Kazazoğlu	Muzaffer Sarısözen	Uşşak Makam Dizisi	10/8
İndim Yârin Bahçesine	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Elazığ Belediyesi	Rast Makam Dizisi	10/8
Meclisinde Mail Oldum	Nurettin Demirbaş	Nihat Kazazoğlu	Elazığ Belediyesi	Rast Makam Dizisi	10/8
Orta Mektep Türküsü	Elazığ Musiki Cemiyeti	Nihat Kazazoğlu	Elazığ Belediyesi	Uşşak Makam Dizisi	4/4

Kenan Çimtay’ın yazmış olduğu “Hikayeleri ve Makamlarıyla Harput Musikisi Nota Albümü” kitabında aşağıdaki esere kaynak kişi olarak katkı da bulunmuştur:

Tablo 3: Hikâyeleri ve Makamlarıyla Harput Musikisi Kitabındaki Eser

ESER ADI	DERLEYEN	KAYNAK	NOTAYA ALAN	MAKAM DİZİSİ	USUL
Müstezad Gazel	Kenan Çimtay	Nihat Kazazoğlu	Kenan Çimtay	Mahur Makam Dizisi	10/8

Sebahattin Sivrikaya'nın yazmış olduğu “Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları Müzikleri” kitabında aşağıda bulunan tablodaki eserlere kaynak kişilik yapmıştır. Bu eserler:

Tablo 4: Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları Müzikleri Kitabındaki Eserler

ESER ADI	DERLEYEN	KAYNAK	NOTAYA ALAN	MAKAM DİZİSİ	USUL
Çaydaçıra	Sebahattin Sivrikaya	Nihat Kazazoğlu	Sebahattin Sivrikaya	Uşşak Makam Dizisi	10/8
İsfahan Oyun Türküsü	Sebahattin Sivrikaya	Nihat Kazazoğlu	Sebahattin Sivrikaya	Hüzzam Makam Dizisi	10/8
Tamzara Türküsü	Sebahattin Sivrikaya	Nihat Kazazoğlu	Sebahattin Sivrikaya	Uşşak Makam Dizisi	9/8
Köylü Şehir Kızı Karşılması	Sebahattin Sivrikaya	Nihat Kazazoğlu	Sebahattin Sivrikaya	Çargah Makam Dizisi	6/8

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sürecinde elde sonuçlar yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Elazığ (Harput) Musikisi'nin otantikliği Nihat Kazazoğlu tarafından korunarak, kurum ve kuruluşlarda yaptığı eğitimcilik sayesinde TRT, Kültür Bakanlığı ve konservatuvarlara değerli sanatçılar kazandırdığı belirlenmiştir. Yurt içi ve yurt dışında verilen konserlerle Elazığ (Harput) Musikisi'nin tanıtımına katkılarının olduğu ve dönemin devlet büyükleriyle yaptığı istişareler neticesinde musiki kurumlarına mekânlar temin ettiği ve Musiki Cemiyetine, kamu yararına çalışan dernekler statüsü kazandırıldığı tespit edilmiştir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Nihat Kazazoğlu'nun, yetiştiği dönemin önemli üstadlarından ve sanatçılarından oldukça etkilenecek kendisini geliştirdiği tespit edilmiştir. Bizzat faydalandığı kişilerden ilkinin Lokman Tasalı diğerinin ise Fikret Memişoğlu olduğu görülmüştür. Edebî yönden gelişmesinde Memişoğlu'nun etkisi olurken musiki yönünden de Lokman Tasalı'dan faydalandığı belirlenmiştir.

Kendisi ile ilgili yapılan şahsi görüşmeler sonucunda, birçok musikişinasın hafızasında yer edindiği görülmüştür. Bu görüşler neticesinde Kazazoğlu'nun musikişinaslığının ve eğitimci kişiliğinin oldukça güçlü olduğu tespit edilmiştir.

Musiki alanında kendisini ispatlamış; Esat Kabaklı, Naci Sönmez, Adnan Çilesiz, Kenan Çımtay, Şemsettin Taşbilek, Sebahattin Sivrikaya, İrşat Kazazoğlu, Gürsel Coşkun gibi bir çok değerli sanatçının yetişmesine vesile olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak bakıldığında yöredeki birçok mahallî hanende ve sazandelerin, Nihat Kazazoğlu'ndan doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmiş olduğu ve günümüzde de hâlâ kendisinden feyz aldığı tespit edilmiştir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Musikişinas bir ailenin çocuğu olan Nihat Kazazoğlu'nun, Harput kültürüyle yetiştiği ve küçük yaşlardan itibaren musiki ile iç içe olan Kazazoğlu'nun Elazığ'da kendine önemli bir yer edindiği tespit edilmiştir. Yaptığı çalışmalar, Elazığ (Harput) Müzik kültürü açısından büyük önem arz ettiği için birçok devlet büyüğü tarafından takdir edildiği yapılan araştırmalar neticesinde belirlenmiştir. Akademik bir musiki bilgisine sahip olmamasına rağmen usta çırak ilişkisi ve meşk sistemi ile yetiştirici olduğu tespit edilmiştir.

Kültür hizmetlerinden dolayı, adının sonsuza kadar yaşatılması için Elazığ'da bir parkın 'Nihat Kazazoğlu Parkı' olarak adlandırıldığı belirlenmiştir. Musikinin günümüze kadar gelmesinde; önemli bir köprü görevi üstlenen Kazazoğlu'nun, yaşayan en önemli kaynak kişilerden biri olduğu tespit edilmiştir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Elazığ Halk Eğitim Merkezinde, Elazığ Halk Oyunları ekibini kuran Nihat Kazazoğlu'nun, hem çalıştırdığı hem de oyuncu olarak bulunduğu ekibe birçok dereceler kazandırdığı, dolayısıyla yöre tanıtımında önemli katkılarının olduğu tespit edilmiştir.

Elazığ'da Manas Yayıncılık tarafından düzenlenen kültürel faaliyetlerin birçoğunda aktif olarak görev aldığı belirlenmiştir.

TRT tarafından yapılan, en son, yörelerden derleme çalışmasında Elazığ (Harput) Musikisi kaynak kişisi olarak görev aldığı gözlemlenmiştir.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Elazığ Valisi Lütfullah Bilgin döneminde, valilik tarafından bastırılan ve yöre için önem arz eden iki ciltlik 'Notalarla Harput Musikisi' adlı kitabın komitesinde yer aldığı, kitapta bulunan bütün eserlere kaynak kişi olarak katkıda bulunduğu tespit

edilmiştir. Şemsettin Taşbilek ve Salih Turhan tarafından yazılan ‘Elazığ-Harput Havalı’ adlı kitaplarda kaynak kişi olarak katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Elazığ Belediyesi tarafından Elazığ Kitaplığı Projesi adı altında çıkarılan ‘Notalarla Harput Nağmeleri’ adlı kitapta da kaynak kişi olarak adı geçmektedir. Kenan Çimtay’ ın hazırlamış olduğu ‘Hikâyeleri ve Makamlarıyla Harput Musikisi Nota Albümü’ kitabında da kaynaklık yaptığı görölmüştür. Sebahattin Sivrikaya’nın yazmış olduğu ‘Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları Müzikleri’ kitabında kaynak kişi olarak katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Yapılan araştırmalar neticesinde Elazığ (Harput) Musikisi’ne katkı sağlamış ve bu alanda çalışmalar yapmış birçok musikişinas Şahsiyet günümüzde unutulmakta ve bilinmemektedir. Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği çeşnisi olan Elazığ (Harput) Musikisi günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Geçmişten günümüze kadar gelen bu süreç içerisinde kültüre hizmet etmiş kaynak kişiler yer almaktadır. Bu önemli şahsiyetlerin yaptığı çalışmaların incelenmesi, gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli bir çalışma olduğu söylenebilir.

Bu tür çalışmaların derinleştirilmesi, incelenmesi, sayısının artırılması, doğru kaynaklara ulaşarak aktarılması gerekliliğinin olduğu düşünölmektedir. Yapılan bu araştırmamızda incelemeye tabi tuttuğumuz Nihat Kazazoğlu gibi Elazığ (Harput) Musikisine gönöl vermiş yerel ve ulusal bazda yapılan bütün çalışmalara destekler vererek eserler kazandırmış, öğrenciler yetiştirmiş, musiki kurumlarına yönelik çalışmalarda bulunmuş önemli şahsiyetlerimizin bilinmesi ve unutulmaması gerektiği düşünölmektedir.

Yapılan bu çalışmaların daha iyi anlaşılabilmesi için gelecek kuşaklara aktarılması bakımından önem arz ettiği düşünölmektedir. Devlet konservatuarları, Kültür Bakanlığı, TRT gibi devlet kurumlarının bu kültürümüzün tanıtımında önemli bir yeri olduğu düşünölmektedir.

Günümüz teknolojisinin birçok alanda yaygın olarak kullanması sebebiyle, musiki alanın da yapılmış birçok çalışmanın kayıt altına alınması gerekliliğini arz etmektedir. Kültürel değerlerin saklanma aşamasında bir takım kitle araçları sayesinde bu çalışmalar kayıt altına alınmalı, gelecek kuşaklara daha faydalı olması için paylaşılması ve yaygınlaştırılması önerilebilir.



KAYNAKLAR

- Abacı, T.(2000). Harput/Elazığ Türküleri, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Ardıçoğlu, N. (1964). Harput Tarihi, Matbaa Teknisyenleri Basım Evi, İstanbul.
- Çimtay, K.(2013). Hikayeleri ve Makamlarıyla Harput Musikisi Nota Albümü, Elazığ Belediyesi Yayınları, Elazığ.
- Elazığ Belediyesi.(2010). Notalarla Harput Nağmeleri, Güntek Matbaa, Elazığ.
- Elazığ İl Yıllığı 98, (1998), Ankara.
- Elazığ Musiki Konservatuvar Derneği.(1999). Haber Bülteni, Çağ Ofset Matbaacılık, Elazığ.
- Ekici, S. (2000). Elazığ-Harput Müzik Folkloru, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Ekici, S.(2009). “Türk Halk Müziğinin Melodik Yapısının Adlandırılması Konusunda Düşünceler”, Akademik İncelemeler Dergisi, S.1, s:21-33.
- Elazığ Valiliği, (2001). Elazığ İl Turizm Envanteri, Şelale Matbaacılık, Ankara.
- İmik, Ü. ve Haşhaş, S. (2020) Müzik Nedir ve Hayatımızın Neresindedir, İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi (IJCA) Cilt: 6 Sayı: 2 s:196-202.
- Karkın, M. ve İmik, Ü. (2010) ”Harput Müzik Kültürü”, Sanat Dergisi, S.17, s:1.
- Kazazoğlu, İ. (2009). Harput Yöresine Ait Eserlerin Müzikal Analizi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Memişoğlu, F.(1966). Harput Ahengi, Matbaa Teknisyenleri Basımevi, İstanbul.
- Memişoğlu, F.(1995). Harput Halk Bilgileri, Elazığ Kültür Derneği Yayınları, Elazığ.
- Öztürk, M. (2008). 20. Yüzyılda Harput'ta Yaşamış Olan Mahallî Musiki Sanatçılarının İcra Mukayeseleri, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sivrikaya, S. (2002). Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları Müzikleri, Ecem Matbaası, İstanbul.

Sunguroğlu, İ. (1958). Harput Yollarında, 3 Cilt, Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı Yayınları, No: 2, İstanbul.

Taşbilek, Ş.(2012). Elazığ Müzik Kültürü 2, Başarı Dergisi Yayınları, Bursa.

Turhan, S.(1990). Harput-Elazığ Musiki Folkloru, Uluyüce Baskı Hizmetleri, Ankara.

Turhan, S. ve Taşbilek, Ş. (2009). Elazığ-Harput Havaları, Elazığ Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara.

ELETRONİK KAYNAKLAR

<https://elazig.ktb.gov.tr> Erişim Tarihi: 10.12.2020

<http://www.turkishmusicportal.org> Erişim Tarihi: 02.05.2021

<https://www.bilgiustam.com> Erişim Tarihi: 25.05.2021

KİŞİSEL GÖRÜŞMELER

Nihat KAZAZOĞLU (01.02.2021)

İrşat KAZAZOĞLU (25.03.2021)

Naci SÖNMEZ (17.03.2021)

Kenan ÇİMTAY (19.03.2021)

Şener BULUT (15.03.2021)

Şemsettin TAŞBİLEK (12.03.2021)

Esat KABAKLI (14.03.2021)

Adnan ÇİLESİZ (15.03.2021)

Lokman TASALI (30.03.2021)

Sebahattin SİVRİKAYA (17.03.2021)

EKLER

EK 1

AL ALMAYI DALDAN AL - I

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu

Derleyen: Elazığ Mus.Cem.
Notalayan: Nurettin Demirbaş

03

Saz...

Al al ma yı

dal dan al Al al ma yı dal dan al

Dal dan al ma ben den al Dal dan al ma

ben den al *Saz...* Duy dum ge lin o li sin

Duy dum ge lin o li sin Dur ben ö lem

an dan al Dur ben ö lem an dan al *Saz...*



1.

Al almayı daldan al
Daldan alma benden al
Duydum gelin olisin
Dur ben ölem andan al
Uy Henno Henno Henno
Yar Henno Henno Henno
Eller kınalı Henno
Gözler sürmeli Henno

2.

Al almanın dördünü
Sev yiğidin merdini
Seversen bir güzel sev
Çekme çirkin derdini
Uy Henno Henno Henno
Yar Henno Henno Henno
Eller kınalı Henno
Gözler sürmeli Henno

3.

Al alma dört olaydı
Yiyine dert olaydı
Bu almanın sahabı
Sözüne mert olaydı
Uy Henno Henno Henno
Yar Henno Henno Henno
Eller kınalı Henno
Gözler sürmeli Henno

BÜYÜK CEVİZ TÜRKÜSÜ

Yöresi: Elazığ
Kaynak Kişi: Nihat KAZAZOĞLU

Derleyen: Sebahattin SİVRİKAYA

Bü yük ce vi zin di bi dir na nay gü lüm na nay yar
Bü yük ce viz sa ri dir na nay gü lüm na nay yar

Ol dum ya rin ga ri bi dir na nay gü lüm na nay yar
Kız oğ la nın a vi dir na nay gü lüm na nay yar

Bo yun bo yu ma u yar na nay gü lüm na nay yar
A zap kı zın göz le ri na nay gü lüm na nay yar

Ne du rur sun el gi bi na nay gü lüm na nay yar
Dert li le ri a vı dur na nay gü lüm na nay yar

-1-

Büyük cevizin dibi (nanay gülüm nanay yar)
Oldum yarin garibi (nanay gülüm nanay yar)
Boyun boyuma uyar (nanay gülüm nanay yar)
Ne durursun el gibi (nanay gülüm nanay yar)

-2-

Büyük ceviz sarıdır (nanay gülüm nanay yar)
Kız oğlanın avıdır (nanay gülüm nanay yar)
Azap kızın gözleri (nanay gülüm nanay yar)
Dertlileri avudur (nanay gülüm nanay yar)

-3-

Büyük ceviz kırıldı (nanay gülüm nanay yar)
Annem bana darıldı (nanay gülüm nanay yar)
Darılırsa darılsın (nanay gülüm nanay yar)
El oğludur sarıldı (nanay gülüm nanay yar)

ÇALDIĞI DEFTİR (ÇİFTTELLİ TÜRKÜSÜ)

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu

Derleyen: Nihat Kazazoğlu
Notalayan: Nurettin Demirbaş

44

Saz...

Çal dı ğı def tir Et ti ği kef tir Der di mi bil se Vay be ni of der

Der di mi bil se Vay be ni of der Nab zı ma bas ma kan tit rer

Yü re ği me bas ma can tit rer Sev dir mem öp tür mem

Ben se ni yâ da kap tır mam

1.
Çaldığı deftir
Ettiği keftir
Derdimi bilse
Vay beni of der
Nabzıma basma kan titrer
Yüreğime basma can titrer
Sevdirmem öptürmem
Ben seni yâda kaptırmam

2.
Çaldığı ud dur
Gerdanı süttür
Bağrımda yanan
Bir gizli od dur
-Bağlantı-

4.
Çaldığı keman
Elinden aman
Bir güzel sevdim
Halim pek yaman

3.
Çaldığı sazdır
Ettiği nazdır
Ne kadar sevsem
Yine de azdır
-Bağlantı-

5.
Çaldığı tambur
Gerdanı billur
İçtiği konyak
Gözleri mahmur

ÇAYDA ÇIRALARIM VAR (ÇEŞİTLEME)

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu - Adnan Çilesiz

Derleyen: Salih Turhan
Notalayan: Salih Turhan

♩ = 60

47 Saz...

Çay da çı ra la rım var ha nim na nay
Giz li ya ra la rım var ha nim na nay
na nay Na nay gū ze lim na nay
na nay şı ri nim na nay Na nay gū ze
lim na nay hop gū lüm na nay şı ri nim

DAĞ ÜSTÜNE DAĞI KOYSAM DAĞ OLMAZ

Yöresi: Elazığ
Kaynak: N.Kazazoğlu - A.Çilesiz

Derleyen: Salih Turhan
Notalayan: Salih Turhan

51

Da Yüz ğüs ya tū ram ne var

da heç ğı bi koy ri sam si

da sa ğol gol maz maz

Da Yüz ğüs ya tū ram ne var

da heç ğı bi koy ri sam si

da sa ğol gol maz maz

Ah Kon çe ma ke bül nin bül



1.
Dağ üstüne dağı koysam dağ olmaz
Ah çekenin yüreğinde yağ olmaz
Yüz yaram var heç birisi sağ olmaz
Konma bülbül konma mezar taşıma
Bu genç yaşta neler geldi başıma

2.
Nazlı yarım sen yarama bakasın
Ey (i) olmazsa neşter alıp yarasın
Demedim ki aşk oduna yakasın
Konma bülbül konma mezar taşıma
Bu genç yaşta neler geldi başıma

ELAZİZ UZUN ÇARŞI

Yöre: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazanoğlu

Derleyen: Elazığ Musiki Cemiyeti
Notlayan: Nurettin Demirbağ

63

Saz...

E la ziz u

zun çar şı He le he le he le yar nin na yar

Dük kan lar kar şı kar şı he le yar he le yar

nin na yar Dük kan lar kar şı kar şı

he le yar he le yar nin na yar Sev mi şim a

la ca ğım he le he le he le yar nin na yar

Dos ta düş ma na kar şı he le yar he le yar



1.
Elaziz uzun çarşı
Dükkânlar karşı karşı
Sevmişim alacağım
Dosta düşmana karşı

2.
Elaziz'de bir oda
Ay giriyor buluda
Korkarım düşem ölem
O yar beni unuda

3.
Elaziz altı kuyu
Uyu sevdiğim uyu
Şu benim sevdiğimin
Şekerden tatlı huyu

EVLERİ UÇTA YARIM

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazanoğlu

Derleyen: Elazığ Musiki Cemiyeti
Notalayan: Nurettin Demirbaş

66

Saz...

Ev le ri uç ta ya rim Hop hop na nay na nay

Sır ma saç lım na nay Ka lem kaş lım na nay

İn ci diş lım na nay Hoş ba kış lım na nay

Na nay yar ken di ma lım

1.
Evleri uçta yarım
Ver bana müjde yarım
Ayak bastığın yere
Ederim secde yarım

2.
Evleri görünüyor
Gönüldür yeriniyor
Çekilecek dert değil
Mevlâm sabır veriyor

Bağlantı
Hop hop nanay nanay
Sırma saçlım nanay
Kalem kaşlım nanay
İnci dişlım nanay
Hoş bakışlım nanay
Nanay yar kendi malım

GELİN AĞLAR YAŞIN YAŞIN (KINA TÜRKÜSÜ)

Yöresi: Elazığ

Kaynak: Nihat Kazazoğlu - Adnan Çilesiz

Derleyen: Salih Turhan
Notalayan: Salih Turhan

72

Ge li nağ lar ya şın ya şın

Git mem di ye sal lar ba şın

Şim di ge lir beğ kar da şın

Ağ la ma ge lin ağ la ma

E loğ lu dur bel bağ la ma

2.
Gelinin giydiği atlas
Atlası iğneler batmaz
Gelin güveğisiz yatmaz
Geline tel duvağ olsun
Hemen güveği sağ olsun

3.
Gelin oturur tahtında
Bülbüller öter vahtında
Kızlar gelinlik bahtında
Berî gel gelin berî gel
Saçların yerde sürü gel

4.
Gelinin giydiği yeşil
Duvağı başından aşır
Bir hoşum dilim dolaşır
Ağlama gelin ağlama
Yeter yüreğim dağlama

5.
Sofrada koydum kaşığı
Atladım geçtim eşiği
Babamdır gözüm ışığı
Şen olsun şen babam evi
Benzer olmaz yaban evi

GÖRMEDİM ÂLEMDE BİR BENZERİN EY GÜZEL

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu

Derleyen: Esat Kabaklı
Notalayan: Nurettin Demirbaş

79 Saz...

Gör me dim a lem de bir ben ze rin
ey gü zel Gör me dim a lem de
bir ben ze rin ey gü zel Öğ mü ş te
ya rat mış ya ra da nım
ta e zel ta e zel Saz...

İSFAHAN'DA HAN İŞLERİM

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu
Paşa Demirbağ

Derleyen: Elazığ Musiki Cemiyeti
Notalayan: Nurettin Demirbaş

103 Saz...

İs fa han da han iş le rim Han çe ri mi
gü müş le rim İs fa han da han iş le rim
han çe ri mi gü müş le rim Hem ö per hem
de diş le rim Ne ya man A cem gü ze li
Kaş la rı ke man gü ze li yar yar
yar yar yar dım e lin den



2.
İsfahan'da han kalmadı
Mısır'da sultan kalmadı
Sende bende can kalmadı
Ne yaman Acem güzeli
Kaşları keman güzeli
Yar yar yar yar yandım elinden
Saraydım sıkaydım ince belinden
Ah ince belinden

3.
İsfahan'ın han yokuşu
Söküldü mestin dikişi
Nereden alım öpüşü
-Bağlantı-

KARA DUT PARMAK GİBİ

Yöresi: Elazığ
Kaynak Kişiler: Sıtkı DEMİRCİ
Nihat KAZAZOĞLU

Derleyen: Şemsettin TAŞBİLEK

Saz...

Ka ra dut par mak gi bi oy oy oy Ka ra dut par
Be ni yar dan a yı ran oy oy Be ni yar dan

mak gi bi oy oy Kız yü zün kay mak gi bi
a yı ran oy oy Ku ru sun yap rak gi bi

da ya na mam ben Kız yü zün kay mak gi bi
da ya na mam ben Ku ru sun yap rak gi bi

sab re de mem ben Saz... Al tın yü zük hoş bi le zik
sab re de mem ben

kol lar na zik oy oy Ben ya rim den ay rı düş tüm

Ba na da ya zık — oy Ben ya rim den ay rı düş tüm

KARA DUT PARMAC GİBİ



-1-

Kara dut parmak gibi
Kız yüzün kaymak gibi
Beni yardan ayıran
Kurusun yaprak gibi

Altın yüzük hoş bilezik kollar nazik oy oy
Ben yarimden ayrı düştüm bana da yazık oy

-2-

Kara dutu yiyemem
Bir sözüm var diyemem
Eller al yeşil giymiş
Ben karalar giyemem

Altın yüzük hoş bilezik kollar nazik oy oy
Ben yarimden ayrı düştüm bana da yazık oy

-3-

Kara dutun dalını
Eritirler balını
Gel sana öğretyim
Hovardalık yolunu

Altın yüzük hoş bilezik kollar nazik oy oy
Ben yarimden ayrı düştüm bana da yazık oy

-4-

İbrişim örmüyorlar
Sevmişim vermiyorlar
Tanrının zalimleri
Münasip görmüyorlar

Altın yüzük hoş bilezik kollar nazik oy oy
Ben yarimden ayrı düştüm bana da yazık oy

KEREM DER'Kİ ASLIHAN'IM (KEREM - ASLI DEYİŞMESİ)

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu

Derleyen: Salih Turhan
Notalayan: Salih Turhan

121

KEREM = Ke rem der ki As lı ha nım

Ba şım dan tū ter du ma nım

lı lah et mez a lır ca nım

Ba lam kaş la rın göz le rin

Se ni si nem de öz le rim

Al tı ay dır yol göz le rim

ASLI = As lı han der ke re met ti

Ei le re na meh ra met ti



2.
KEREM: Aslıhan yavru kuzudur
Bir ananın bir kızıdır
Gecemin ay yıldızıdır
Balam kaşların gözlerin
Seni sinemde özlerim
Altı aydır yol gözlerim

3.
ASLI: Gönül tahtında oturur
Dilsizi dile getirir
Beni murada yetirir
Ağam kaşların gözlerin
Seni sinemde özlerim
Altı aydır yol gözlerim

4.
KEREM: Gâh kast eder, verem eyler
Gâh mest eder kerem eyler
Gâh helâli haram eyler
-Bağlantı-

5.
ASLI: Kerem aşkın avarası
Aslı, yüreğim yarası
Olmuş bahtımın karası
-Bağlantı-

6.
KEREM: Havada şahine benzer
Yerde güvercine benzer
Beni çarpan cine benzer
-Bağlantı-

7.
ASLI: Ağam ne haldir bu ne hal
Dolanırım hayal meyal
Gâh sevap işler gâh vebâl
-Bağlantı-

MENDİLİMDE KARE VAR

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu

Derleyen: Elazığ Musiki Cemiyeti
Notalayan: Nurettin Demirbağ

132

Saz...

Men di lim de

ka re var Yü re ğim de ya re var

Yü re ğim de ya re var (Saz...) Ne ben öl düm

kur tul dum Ne bu der de ça re var

Ne bu der de ça re var A man da men dil

men di li Ba şın da yaz ma sı kan dil li

Se nin i çin ağ la dım



2.
Mendili serdim taşa
Aşığıım göze kaşa
Bugün beni güldürdün
Sevdiğim binler yaşa
Aman da mendili mendili
Başında yazması kandili
Senin için ağladım
Çürüttüm onyedı mendili

3.
Mendilim turalıdır
Sevdiğim buralıdır
Geçme kapım önünden
Yüreğim yaralıdır
-Bağlantı

4.
Mendilim senin olsun
Sakla koyunda kalsın
Ben murat almamışım
Bari mendilim alsın
-Bağlantı-

O YANI PEMBE BU YANI PEMBE

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoğlu

Derleyen: Elz. Mus. Cem.
Notalayıcı: Nurettin Demirbağ

143

Saz...

O ya ni pem be ma lım

bu ya ni pem se Saz... O ya ni pem

be ma lım bu ya ni pem be Saz...

Toz pem be şal va ran gur ban gön lüm var sen

de Saz... Toz pem be şal va ran gur ban

gön lüm var sen de Saz... Kaş ka ra

göz e la göz ler e la dır Saz...



1.

O yanı pembe malım bu yanı pembe
Toz pembe şalvaran gurban gönlüm var sende
Kaş kara, göz ela, gözler eladır
El vurma dil vurma sinem yaradır

2.

O yanı atlas malım bu yanı atlas
Gül bembé şalvaran gurban iğneler batmaz
-Bağlantı-

3.

O yanı hindi malım bu yanı hindi
Toz pembe şalvaran gurban gönlüm var şimdi
Kaşları gözler gözler kurban
Dilleren dilleren sözler hayran

YEŞİL YAPRAK ARASINDA KIRMIZI GÜL GONCESİ

Yöresi: Elazığ
Kaynak: Nihat Kazazoglu-Adnan Çilesiz

Derleyen : Salih Turhan
Notaya Alan : Salih Turhan

181

Ye şil yap rak a ra sin da
Ye şil yap rak a ra sin da

kır mı zı gül gon ce si var
kır mı zı gül ha rı var

Saz... Ne re ler de
Ya nak la rı

mes ken kur muş gön lü mün eğ de
a lev al mı ş si ne sin de

len ce si var Saz...
na rı var

len ce si var Saz...
na rı var

Va rın de yin naz lı ya re
Va rın so run el a le me

ay rı lık son ge ce si
ki min böy le ya ri var

Gö züm gör dü gön lüm sev di
Val la hi dost bil la hi dost

yar sa yo lu na fe da yım
na kur ban

Saz ... can da im

3.

Yeşil yaprak arasında bir nar aldım yemeye
Meramım nar değil gittim nazlı yari görmeye
Yarıma bir çift sözüm var utanırım demeye
Gözüm gördü gönlüm sevdi yar yoluna fedayım
Vallahi dost billahi dost sana kurban can daim

ÇOBAN BENİ ÇAYDAN GEÇİR - I
(TÜRKÜLÜ OYUN HAVASI)
(DEYİŞME)

Yöresi: Elazığ

Kaynak: Nihat Kazanoğlu-Adnan Çilesiz

Derleyen: Salih Turhan

Notalayan: Salih Turhan



Ço ban be ni çay dan ge çir Ah ço ban be ni çay dan ge çir



Boz bu la nık su yu ni çir Ah boz bu la nık su yu ni çir



Ol maz kör pe ku zu mol maz Ol maz kör pe ku zu mol maz



De ğir me nin su yu dol maz Ah de ğir me nin su yu dol maz

ÇATAL KAYA ALINMAZ FİDE TÜRKÜSÜ

Yöresi: Elazığ

Kaynak Kişi: Nihat KAZAZOĞLU

Derleyen: Elazığ Musiki Cemiyeti

Ça tal ka ya a lın maz Ça tal ka ya
Ka pı yı a ra la dım Ka pı tı a

a lın maz Di bi de mer mer de lin mez
ra la dım Bah ti mi ka ra la dım

di bah bi de mer mer de lin mez Hı doş kı zın
Hı doş kı zın Hı doş kı zın

göz le ri na Hı doş kı zın göz le ri na
uğ ru na uğ ru na

bak ma yın nan do yul maz bak ma yı nan
ken di mi ya ra la dım ken di mi ya

do yul maz a man hı doş can ca na
ra la dım

yan dım Hı doş can ca na ba de dol dur

fin ca na i çe mo lam di va na

BİR TAŞ ATTIM ÇAYA DÜŞTÜ HAYRİYEMİN ALÇAK DAMI

Yöresi: Elazığ

Kaynak Kişiler: Lokman TASALI - Paşa DEMİRBAĞ
Ferzan ALAGÖK - Nihat KAZAZOĞLU

Saz...

1 2

Bir taş at tım ça ya düş tü çay dan çüt gü

ver cin uç tu Be nim gön lüm sa na düş tü

a man a man az dır hay ro li ra ve rem

boz dur hay ro ak ger da na diz dir hay ro

-1-

Bir taş attım çaya düştü
Çaydan çüt güvercin uçu
Benim gönlüm sana düştü

-2-

Hayriye' min alçak damı
Memlekete vermiş şanı
Kim saracak beyaz canı

-NAKARAT-

Aman aman azdır Hayro
Lira verem bozdur Hayro
Ak gerdana dizdir Hayro } NAKARAT

-3-

Kargacığın taş deliği
Hayriye' m keklik ferîği
Taramış sırma porîği

-NAKARAT-

İNDİM YARIN BAHÇESİNE

Yöresi: Elazığ

Kaynak Kişiler: Hüseyin SEKÜ
Nihat KAZAZOĞLU

Derleyen: Elazığ Musiki Cemiyeti

Saz...

1 2

İn dim ya rin bah çe si ne gül a çıl mış
Yar se ni sev dim se ve li düş mü şüm dil

gül den gü di le gül düş mü şüm dil gül den gü di le

Ya nak la rı al al ol muş ha ber ve rin
Yü rü yü hi rü dost ya vaş yü rü lüm ak
Val la hi dost hi la füm rü yok ca hi lem ak
yü re ğim yan

1 2 2-
bül lüm bü gi le der bül miş bü tü le ter Saz...

-1-

İndim yarin bahçesine gül açılmış gül güle
Yanakları al al olmuş haber verin bülbüle
Yar seni sevdim seveli düşmüşüm dilden dile

Yürü yürü yavaş yürü cahilim aklım gider
Vallahi dost hilâfım yok yüreğim yanmış tüter

-2-

İndim yarin bahçesine gülleri fincan gibi
İrisin derdin döşürdüm ufağı mercan gibi
Gel sarılıp yatalım gel ikimiz bir can gibi

Yürü yürü yavaş yürü cahilim aklım gider
Vallahi dost hilâfım yok yüreğim yanmış tüter

MECLİSİNE MAİL OLDUM BEN BİR KAŞI KARAYA

Yöresi: Elazığ
Kaynak kişi: Nihat KAZAZOĞLU

Derleyen: Nurettin DEMİRBAŞ

Saz...

Mec li sin de ma il ol dum ben bir ka şı

ka ra ya ben bir ka şı ka ra ya Sem ti niz de

yok mu ta bip mer hem e de ya ra ya Mer hem e da

ya ra ya ya ra ya

-1-

Meclisine mail oldum ben bir kaşı karaya
Seminizde yok mu tabip merhem ede yaraya
Benim bir efendim vardır merhem ede yaraya

Hangi bir derdime yanam dağlar derdim var benim
Başımı sevdaya salan bir ağabeyim benim

-2-

Evlerinin önünde yar yar kara üzüm asması
Beline kuşak bağlamış o da acem basması
Bu ellerde yar severler Anadolu yosması

Hangi bir derdime yanam dağlar derdim var benim
Başımı sevdaya salan bir ağabeyim benim

ORTA MEKTEP TÜRKÜSÜ

Yöresi: Elazığ

Kaynak kişiler: Lokman TASALI - Paşa DEMİRBAĞ
Nihat KAZAZOĞLU

Or ta mek tep te dur dum an ta mı ye re vur dum

Or ta mek tep te dur dum an ta mı ye re vur dum

Or ta mek tep i in de ben Ner ma na vu rul dum

Ner man do lan gel Ner man fir lan gel

Her gün ak şam bek le rim dn do laş ta ba na gel

Orta mektepte durdum
Çantamı yere vurdum
Orta mektep içinde
Ben Neriman' a vuruldum

Neriman dolan gel
Neriman fırlan gel
Hergün akşam beklerim
Dn dolaşta bana gel



YÖRE: HARPUT
MAKAM: MAHUR
USÛL : CURCUNA

- MÜSTEZAD GAZEL -

DÜZENLEME - NOTA
KENAN GİMTAY

- RİTİMLER - ——— ARANAĞME ———

EY DİL NE DU RUR

SUN-- DE Mİ DİR BAŞ LA Fİ GA NE ---- GÜN AN DE Lİ BA--

NE - SÖZ ———

HAR OL DU GÜ LİS

TA-- Nİ Vİ SAL DÖN DÜ HA ZA-- NE ———

KAR YAĞ DI ĞE MA NE - SÖZ - DAĞ LAR DUMAN OL

DU - SÖZ - HAL LER YA MA NOL DU ---- KAŞ LAR KE MA NOL

DU - SÖZ ———

— AĞIRLANARAK — SERBEST GİRİŞ EZGİSİ —

MÜSTEZAD : 2. sahife

① (AMAN AMAN) KAN AĞLAYIN EY DİDELERİM SİZDE BU DERDE

HER VAK Tİ SE HER DE — SAZ —

AĞIRLANARAK

— SERBEST GİRİŞ EZGİSİ —

② (AMAN AMAN) ŞİMDEN GERÜ YÂD KALDINIZ OL ŞAH-I HUBANE —

AY GİR Dİ DU MA NE A MAN A MAN — SAZ — YAN
SEN — SAZ — A —

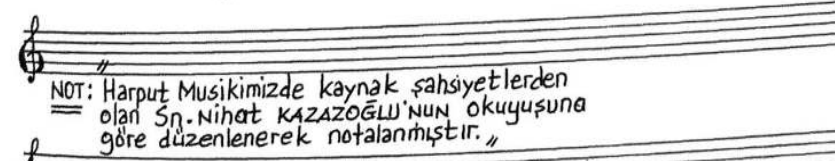
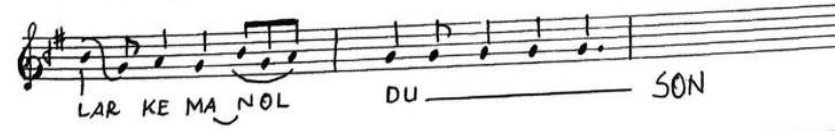
DİM — YAN DİM — YAN DİM YA NA SIN
MAN — A — MAN — YAN DİM YA NA SIN SEN — — — —

1 2

— AĞIRLANARAK — SERBEST GİRİŞ EZGİSİ

③ (AMAN AMAN) GAMLANMA GÖNÜL BU GAM GEÇER ALLAH KERİMDİR

MÜSTEZAD : 3. sahife



23. 11. 2009

Yöresi : Elazığ
Kimden Alındığı
Nihat KAZAZOĞLU
M.Şerif ÇAÇA
Mevlüt CANAYDIN

Derleyen ve Notaya Alan
Sebahattin SIVRİKAYA

ÇAYDA ÇIRA

♩ = 66-70

Çay da çı ra ya nı - - yor - ha nım na - - nay -
na nay - na nay gü ze lim - - na - - nay -
na nay gü lüm - - na - - nay - ay da yıl da
ya nı - - yor - ha nım na - - nay - - na nay -
na nay gü ze lim - - na - - nay - na nay gü lüm - -
na - - nay - ya vaş yü rü sev di - - gim -
ha nım na - - nay - - na nay - na nay gü ze lim
na - - nay - na nay gü lüm - - na - - nay -
en gel ler u ya nı - - yor - ha nım na - - nay -
na nay - na nay gü ze lim - - na - - nay -
na nay gü lüm - - na - - nay -

Yöresi : Elazığ
Kimden Alındığı
Nihat KAZAZOĞLU
Adnan ÇİLESİZ

İSFAHANDA HAN İŞLERİM
İSFAHAN OYUNU TÜRKÜSÜ

Derleyen ve Notaya Alan
Sabahattin SIVRİKAYA

İs fa han da han iş le rim
İs fa han da han kal ma dı
han çe ri mi gü müş le rim is fa han da
mı sır da sul tan kal ma dı is fa han da
han iş le rim han çe ri mi gü müş le rim he mö pe rim
han kal ma dı mı sır da sul tan kal ma dı sen de ben de
hem se ve rim tes bi hi mer can gü ze lim
hal kal ma dı A fe ti der van gü ze lim
göz le ri sin can gü ze lim yar yar yar yar
kaş la rı ke man gü ze lim " " " "
yan dı me lin den saz - sa ray dı - - m
sı kay dım - - in ce be lim den - ah den saz -

Yöresi : Elazığ
Kimden Alındığı
Nihat KAZAZOĞLU
Mahalli Oyun Ekibi

Derleyen ve Notaya Alan
Sebahattin SIVRIKAYA

TAMZARA TÜRKÜSÜ



TAMZARA TÜRKÜSÜ

Tamzaraya gidelim
Sarı yünü didelim
Eller ne derse desin
Biz Harputa gidelim

Tamzaraya başladık
Biz kızları taşladık
Kızlar bizden kaçınca
Ağlamaya başladık

Dağlar başı kışladı
Kar yağmaya başladı
Bir busecik ver dedim
Ağlamaya başladı

Tamzara dedikleri
Şekerdin yedikleri
Gidene yol vermesin
Harputun gedikleri

Tamazara bir hoş oyun
Serpilmiş boyun posun
Ayak başığın yeri
Öperim yüzü koyun

Yöresi : Elazığ
Kimden Alındığı
Nihat KAZAZOĞLU
Enver DEMİRBAĞ
Paşa DEMİRBAĞ

Dozlayen-ve Notaya Alan
Sebahattin SIVRIKAYA

KÖYLÜ-ŞEHİR KIZI KARŞILAMASI Kürdün Kızı Oyunu (Le le Ayşe)

♩ = 102

Köylü kızı dil çırır le le Ayşe hem çırır hem sırtır le le Ayşe

Şehir kızı söz sıralar le le Ayşe hem sıralar hem paralar le le Ayşe

Şehir kızı şehir kızı le le Ayşe sen karağy ben kır mı zı hay lo hanım

bilir söyler bilmez söyler hay lo hanım tez ya rı da ke ser sözü hay lo hanım

- LE LE AYŞE - (LE LE AŞO OYUN TÜRKÜSÜ)

Köylü kızı, dil çırır le le Ayşe
Hem çırır, hem sırtır le le Ayşe
Şehir kızı, söz sıralar haylo hanım
Hem sıralar, hem paralar haylo hanım
Köylü kızı, un kavurur le le Ayşe
Hem kavurur, hem savurur le le Ayşe
Şehir kızı gül kurutur haylo hanım
Hem kurutur, hem kınır haylo hanım
Köylü kızı aş pişirir le le Ayşe
Hem pişirir, hem taşır le le Ayşe
Şehir kızı iş kaynatır haylo hanım
Hem kaynatır, hem oynatır haylo hanım